

odborný časopis

cena: 69 Kč / 3 €

sociální služby

Kompetence
sester a pečovatelek
– Interpersonální
konflikty

Kudy vede cesta
k asistivním technologiím?

Postarejme se
o bezpečnost informací

Sexualita

Sexualita a sexuální výchova u lidí s poruchou autistického spektra

MoliCare® Mobile

Natahovací kalhotky pro střední a těžkou inkontinenci zajistí Vaším klientům pohodlí a pocit jistoty každý den

Antibakteriální povrch bez fólie

má pH 5,5, a zabraňuje tak podráždění

Sedí jako spodní prádlo
anatomicky tvarované,
pohodlné nošení

Třívrstvé savé jádro

rychle a spolehlivě
pohlíí moč

Ochrana proti přetečení

vylepšené postranní pásy
zabraňují přetečení

Pro další informace volejte na bezplatnou linku
800 100 150, navštivte www.hartmann.cz
nebo kontaktujte svého obchodního
zástupce HARTMANN-RICO.

HARTMANN

Pomáhá. Pečuje. Chrání.

odborný časopis

sociální služby

Odborný časopis Sociální služby
Měsíčník vydávaný Asociací poskytovatelů
sociálních služeb ČR

Adresa: Vančurova 2904, 390 01 Tábor
Tel./fax: +420 381 213 332
www.socialnisluzby.eu, www.apsscr.cz
www.facebook.com/Socialnisluzby
IČO 604 458 31

Ročník: 24

Číslo: 12/2022 PROSINEC

Cena: 69 Kč / 3 €

Roční předplatné: 690 Kč / 30 €

Objednávky: www.send.cz („Časopisy odborné“).

Členové APSS ČR objednávají časopis písemně,
e-mailem nebo telefonicky na adresu vydavatele
nebo redakce, případně na www.socialnisluzby.eu.

Vychází: V Táboře 10x ročně, 20. den v měsíci,
resp. nejbližší následující pracovní den

Redakce:

Šéfredaktorka: Ing. Petra Cibulková

sefiredaktor@apsscr.cz

+420 607 056 221

Zástupkyně šéfredaktorky: Mgr. Ivana Vlnová

redakce@apsscr.cz

+420 734 155 996

Jazyková korektura:

české texty: Mgr. Tamara Kajznerová a redakce

APSS SR: Mgr. Juliana Hanzová

ZPSS v SR: Mgr. Mária Grigová

Redakční rada:

Mgr. Petr Brázda

Ing. Petra Cibulková

Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MSc., MBA

Ing. Renata Kainráthová

Ing. Daniela Lusková, MPA

Mgr. Alena Sakařová

Mgr. Andrea Tajanovská, DiS.

Mgr. Jan Vrbický

Grafické zpracování a tisk:

RUDI, a. s., Komenského 1839, 390 02 Tábor

Distribuce:

SEND Předplatné, s. r. o., Ve Žlíbku 1800/77,

hala A3, 193 00 Praha 9 – Horní Počernice,

www.send.cz, tel.: 225 985 225, GSM: 777 333 370,

fax: 225 341 425, e-mail: send@send.cz,

SMS: 605 202 115

Objednávky a distribuce na Slovensku:

MAGNET PRESS, SLOVAKIA, s. r. o.

P. O. Box 169, 830 00 Bratislava, Slovensko

Tel.: 00421/2/67201931-33 předplatne

e-mail: predplatne@press.sk, www.press.sk

Fotografie a ilustrace:

Není-li uvedeno jinak:

Pixabay a archivny autorů příspěvků

Foto na titulní straně:

Fotky & Foto

Elektronická verze časopisu:

www.alza.cz

Příspěvky a inzerce:

Příspěvky mohou být redakčně upravovány a kráceny.

Inzerci, PR články a příspěvky do rubrik Strůpky

z domova a Pro inspiraci přijímá zástupkyně šéfredaktorky.

Za obsah inzercí a PR článků odpovídá zadavatel.

Přetiskování krátkých úryvků článků je možné pouze

s uvedením názvu, jména autora článku, ročníku,

čísla a strany. Přetiskování celých článků či jejich částí

přesahujících jeden odstavec je možné pouze se svolením

redakce. Uzávěrka je vždy 15. dne předchozího měsíce.

Další pokyny naleznete na www.socialnisluzby.eu.

Registrace:

Povoleno rozhodnutím MK ČR E 11018

ISSN 1803-7348

Z obsahu čísla:

- **Aktuality APSS ČR** 5
- **Institut vzdělávání APSS ČR:
Nabídka otevřených kurzů** 6
- **Sexualita:
Sexualita a sexuální výchova u lidí s poruchou
autistického spektra** 12
- **Technologie:
Technologie v sociálních službách, 2. díl
– Kudy vede cesta k asistivním technologiím?
Postarejme se o bezpečnost informací** 16
- **Psychologie:
Sebevražedné aktivity
u psychických poruch, 4. část – Vánoce** 20
- **Sociálně-zdravotní pomezí:
Kompetence sester a pečovatelek
– Interpersonální konflikty** 21
- **Bazální stimulace:
Bazální stimulace podle Prof. Dr. Fröhliche** 26
- **Statistika:
Kalkulace ekonomické náročnosti a porovnání
terénní a pobytové sociální služby z pohledu
uživatele a z pohledu veřejných rozpočtů** 28
- **Veřejný ochránce práv:
Jak Úřad práce ČR určuje výši nájemného v místě
obvyklou pro doplatek na bydlení** 34
- **Právo: Zveřejňování smluv v registru smluv** 37
- **Technologie:
Pracovní tržiště usnadní lidem se zdravotním
postížením nacházet zaměstnání** 40

SPECIÁLNÍ mobilní aplikace

SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Vážení členové Asociace,
milí kolegové,

abychom Vám i nadále
poskytovali rychlý, resp. ještě
rychlejší informační servis,
vyvinuli jsme pro Vás speciální
mobilní aplikaci SOCIÁLNÍ
SLUŽBY.

Aplikaci si můžete stáhnout dvojím způsobem:

1. v App Store (iPhone) nebo v Obchod
Google Play (Android).
Do vyhledávače zadejte „Sociální služby“;
2. prostřednictvím níže uvedeného QR kódu.

V případě technických problémů
a dalších dotazů
se obraťte na tajemnici APSS ČR
Ing. Gabrielu Chvalovou
na e-mailu: tajemnice@apsscr.cz.

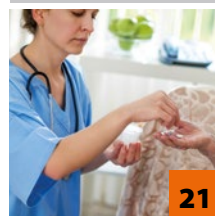

6

12

16

21

34

40

„Na Vánoce vedou všechny cesty domů.“

Marjorie Holmes
(1910–2002),
americká spisovatelka

ÚVODNÍK VICEPREZIDENTA

Potřebujeme jako společnost brýle na dálku?

Já si myslím, že ano. Neumím si totiž jinak vysvětlit, jak můžeme tak zlehka přehlížet evidentní hrozby, a namísto toho akcentovat politicky a ideologicky lukrativní myšlenky a skutky. Možná se zdá, že z perspektivy člověka, který se celý život věnuje velmi úzkému segmentu, kterým služby sociální prevence v přehráli všech témat fungování společnosti jsou, bude i jeho pohled podobně zúžený. Ale posuďte sami. Naučil jsem se, že služby sociální prevence (jistě nejen ty, ale pouze o nich píšou) přináší profit ve dvou základních rovinách. Tou první je pomoc člověku. Žijeme ve společnosti, která si zakládá na pomoci druhým bez rozdílu (ušetřím vás dlouhého výčtu). To je rovina, ve které nás zajímá člověk jako takový. I když právě toto je rovina, která je pro mě, a věřím, že i pro všechny sociální pracovníky, ta hlavní, dovolím si ji pro tento sloupek dále nerozebírat, nýbrž zaměřit se na tu druhou. Tou je rovina ekonomická.

Člověk jako ekonomická jednotka může být pro společnost neefektivní, neutrální, anebo efektivní. Ale na to už potřebujeme vidět do dálky, protože zblízka to neposoudíme správně. Co můžeme například vidět zblízka? Třeba nefunkční rodinu, závislého člověka, bezdomovce atd. A co nabízí pohled dále v čase? To není jisté, možností je více. Krajní možnosti jsou nepracující rodiče na sociálních dávkách a traumatizované děti, které neobstojí v životě, závislý a těžce nemocný člověk vyčerpávající kasu zdravotní pojišťovny, a k tomu silně kriminálně činný, zchátralý a podobně nemocný člověk bez domova závislý na intenzivní pomoci druhých, anebo, na druhou stranu, stabilizovaná pracující rodina se zdravými dětmi schopnými obstát v práci i ve vztazích, zdravotně a sociálně stabilizovaný člověk kontrolující svou závislost, člověk důstojně žijící jinde než na ulici, možná i pracující. A není to fascinující, že máme prostředky k tomu, abychom ve většíně míře stáli v budoucnu tváří v tvář té efektivnější variantě? Můžeme si vybírat scénáře, které v budoucnu nejenže nebudou extrémně zatěžovat zdravotní a sociální pokladnu, nýbrž mají dokonce potenciál podílet se daněmi na našem společném rozpočtu.

Ano, to skutečně umíme. A není to žádné kouzlo, nýbrž úsilí a rutina služeb sociální prevence. To je dobrá zpráva. Teď už jenom stačí, aby ti, kteří rozhodují o podobě sítě těchto služeb v naší republice, dokázali dohlédnout až do časů, kdy se jejich rozhodnutí začnou významně odrážet na (nejen!) ekonomické kondici naší společnosti.

Michal Němec, MBA
viceprezident APSS ČR pro služby sociální prevence

EDITORIAL

Milí čtenáři,

vítám vás na stránkách posledního letošního čísla časopisu Sociální služby. Ráda bych vám všem poděkovala za důvěru, kterou v nás vkládáte. Díky ní vám můžeme každý měsíc přinášet zajímavá témata. V dnešní těžké době není snadné udržet se nad hladinou asi v žádném odvětví, každý však bojuje nejen sám za sebe, ale hlavně za své blízké, za rodinu, přátele i kolegy v práci. Vánoční čas by měl být kromě hektického shánění dáreků (ano, nezapomeňte napsat dopis Ježíškovi ☺) také svátkem pohody, klidu, lásky, setkávání se s rodinou, o sebereflexi našich činů v průběhu celého roku, abychom si mohli dávat zas a znovu novoroční předsevzetí (i když víme, jak to s nimi dopadá ☺). Touto cestou bych však chtěla poděkovat také všem pracovníkům v sociálních službách, od ředitelů a ředitelek, pečovateli a pečovatelek, zdravotnického personálu přes sociální pracovníky a pracovníce po kuchaře, kuchařky, uklízečky a údržbáře, každý z vás totiž přispívá k tomu, že se klienti cítí jako středobod vesmíru. Samozřejmě najdou se i výjimky, ale chci věřit tomu, že se jedná o jednotky lidí, přestože ty hýbají mediálním světem a do hledáčku se jim dostane jen málo těch dobrých příkladů. Sociální služby jsou totiž domovem mnoha lidí a vy jste jejich rodinou a je jedno, zda pracujete v terénu, ambulantních, nebo pobytových službách. Slova díky jste si v mém editoriale mohli přečíst už nespočetněkrát, i když si můžete říct, že jsou to jen prázdná slova, věřte, že to Díky můžete vidět ve tváři těch, o které pečujete.

Přeji vám za sebe a svoji kolegyni Ivanu krásné Vánoce, do nového roku vkročte pravou nohou, a těším se na vás v lednu opět na stránkách časopisu Sociální služby.

Ing. Petra Cibulková
šéfredaktorka

APSS ČR vás i v příštím roce zve na konference:

Konference pro ředitele a ekonomy poskytovatelů sociálních služeb

24. ledna, Hotel Olšanka, Praha

Foto: www.hotelolsanka.cz

Zdravotní péče v sociálních službách v roce 2023

16.–17. února, Tábor

Konference Úspory v sociálních službách

28. února, KC Vavruška, Praha

Aktuální informace naleznete na www.apsscr.cz,
menu „Konference“ a na www.facebook.com/Socialnisluzby.

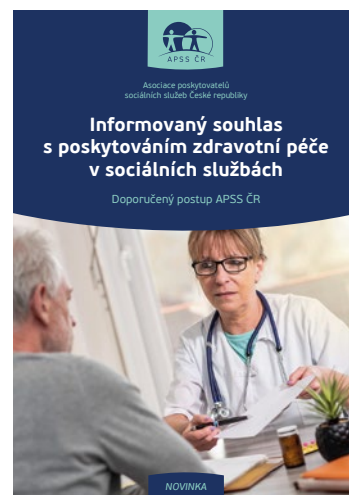

Zdarma ke stažení

APSS ČR zpracovala doporučený postup „**Blackout**“, jak by měl management v pobytových sociálních službách jednat v nouzových situacích, aby byly dopady na klienty co nejmenší. Inspirovala se v zahraničí (např. v Rakousku, Německu, Švédsku), kde již takovéto postupy mají připraveny. Přestože si dlouhodobý výpadek elektrické energie nikdo nepřeje, v případě dlouhodobé péče o seniory je nutné být připraven. **Doporučený postup je volně ke stažení na webu APSS ČR v sekci Vydáváme → Odborná publikační činnost.**

Cílem publikace **Informovaný souhlas** je poukázat na jedno z rizik péče poskytované v zařízeních pobytových sociálních služeb, a to na nedostatečné informování o poskytované zdravotní péči. Publikace zároveň přináší praktické pojednání, jak s informovaným souhlasem pracovat, a k využití předkládá vzory dokumentů. **Brožura je volně ke stažení na webu APSS ČR v sekci Vydáváme → Odborná publikační činnost.**

Nabídka Institutu vzdělávání APSS ČR

Přihlaste se na kurzy v 1. pololetí roku 2023

Institut vzdělávání pro vás připravil nabídku kurzů na 1. pololetí 2023. Opět nabízíme prezenční kurzy v Praze, Táboře, Brně a Ostravě a pokračujeme v on-line vzdělávání. V nabídce jsou jak oblíbená a osvědčená témata, tak také spousta novinek. Prohlédněte si přehled na celé pololetí.

Přihlašovat se můžete na www.institutvzdelavani.cz v záložce Otevřené kurzy. Kontakt: Mgr. Magda Dohnalová, tel.: 724 940 126, e-mail institut@apsscr.cz.

Od 9. ledna začíná další online kvalifikační kurz, přihlaste své nové zaměstnance.

PŘIJÍMÁME
OBJEDNÁVKY
NA KURZY NA
KLÍČ NA ROK
2023

Praha, Na Pankráci 26, 140 00 Praha 4, 3. patro

7. 2. 2023	Asertivita jako strategie jednání
10. 2. 2023	Zvládání problémových situací zejména v pečovatelských službách
13. 2. 2023	Mozkový jogging - trénink paměti
23. 2. 2023	Jak na marketing v sociálních službách
1. 3. 2023	Úvod do problematiky psychických poruch a problémů pro pracovníky sociálních služeb
6. 3. 2023	Validace podle Naomi Feil I.
13. 3. 2023	Základy práce s klientem s agresivním chováním
20. 3. 2023	Chci pyžamový den s dortem aneb Sociální služba 21. století
23. 3. 2023	Pokojná smrt - akceptace a základy komunikace
27. 3. 2023	Žena jako manažerka v sociálních službách
28. 3. 2023	Virtuální realita demence
11. 4. 2023	Virtuální realita péče
12. 4. 2023	Konflikt a jeho řešení
13. 4. 2023	Praktický průvodce IP zejména v pečovatelských službách
25. 4. 2023	Emoce v obrazech
17. 5. 2023	Komunikace v obrazech se zaměřením na osoby s demencí
19. 5. 2023	Manipulativní jednání a jak se mu bránit
22. 5. 2023	Zahrada jako nástroj k aktivizaci uživatelů sociálních služeb
23. 5. 2023	Co nejdéle doma aneb Jak podpořit domácí péči
24. 5. 2023	Virtuální realita demence
25. 5. 2023	Jejda, už vám zase zaskočilo, paní Tichál! aneb Výživa u klientů s demencí
29. 5. 2023	Jak předcházet agresi, jak na ni reagovat, jak s ní pracovat následně
6. 6. 2023	Intenzivní kurz resuscitace a včasné defibrilace v sociálních službách
9. 6. 2023	Jak zvládnout syndrom vyhoření

Brno, TC Academy, Křenová 71, 602 00 Brno

8. 3. 2023	Sexualita u seniorů
24. 3. 2023	Přístup zaměřený na člověka - úvod do problematiky
18. 4. 2023	Náměty na tvorbu individuálních plánů uživatelů sociálních služeb
19. 4. 2023	Opatrovnictví a svěprávnost v sociálních službách

Ostrava, Domov Slunečnice Ostrava, Opavská 4472/76, 708 00 Ostrava Poruba

9. 2. 2023	Lůžko jako rizikový faktor
27. 2. 2023	Proměny stáří a gerontooblek
7. 3. 2023	Komunikace v péči o umírající
8. 3. 2023	Úvod do vzpomínkových aktivit
21. 3. 2023	Demence v obrazech
4. 4. 2023	Základy paliativní péče
5. 6. 2023	Zahrada jako nástroj k aktivizaci uživatelů sociálních služeb

Tábor, Centrum Univerzita Tábor, Vančurova 2904, 390 01 Tábor

7. 2. 2023	Komunikace v obrazech se zaměřením na osoby s demencí
9. 2. 2023	Podpora soběstačnosti aneb Jak pomoci, ale nepřepečovat
15. 2. 2023	Pokojná smrt - akceptace a základy komunikace
17. 2. 2023	Proměny stáří a gerontooblek
1. 3. 2023	Emoce v obrazech
10. 3. 2023	Virtuální realita demence
21. 3. 2023	Základy práce s klientem s agresivním chováním
29. 3. 2023	Etika v obrazech ve službách sociální péče
30. 3. 2023	Aktivizační činnosti klientů s Alzheimerovou chorobou s praktickým nácvikem
4. 4. 2023	Demence v obrazech
11. 4. 2023	Konflikt a jeho řešení
14. 4. 2023	Virtuální realita péče
17. 4. 2023	Co nejděle doma aneb Jak podpořit domácí péči
27. 4. 2023	Aby záda nebolela! aneb Pohybové zásady pro pracovníky sociálních služeb
18. 5. 2023	Život s postižením v obrazech
22. 5. 2023	Zdravotnické minimum pro pracovníky terénních a ambulantních služeb - znalost, zkušenost, intuice
23. 5. 2023	Virtuální realita demence
30. 5. 2023	Aktivizace seniorů s využitím prvků biografie klienta
1. 6. 2023	Komunikace v péči o umírající
9. 6. 2023	Mozkový jogging - trénink paměti

**Preferujete pohodlí a bezpečí své kanceláře nebo domova?
Přihlaste se na on-line kurzy.**

Datum	Téma
21. 2. 2023	Motivace versus manipulace klientů v sociálních službách
23. 2. 2023	Asertivita jako strategie jednání
1. 3. 2023	Lůžko jako rizikový faktor
2. 3. 2023	Standardy kvality sociálních služeb
7. 3. 2023	Jak zvýšit sebevědomí svoje, svých kolegů a klientů
8. 3. 2023	Práce s rodinou klienta sociálních služeb
9. 3. 2023	Paliativní péče v souvislostech - úvod do problematiky
9. 3. 2023	Jak zvládnout syndrom vyhoření
10. 3. 2023	Jak to s tím stresem vlastně je
13. 3. 2023	Jak předcházet agresi - jak na ni reagovat, jak s ní pracovat následně

Preferujete pohodlí a bezpečí své kanceláře nebo domova? Přihlaste se na on-line kurzy.

Datum	Téma
14. 3. 2023	Zranitelnost, křehkost a tíseň seniora v domácí i profesionální péči
15. 3. 2023	Podpora soběstačnosti aneb Jak pomoci, ale nepřepečovat
16. 3. 2023	Jejda, už vám zase zaskočilo, paní Tichál aneb Výživa u klientů s demencí
16. 3. 2023	Opatrovnictví a svéprávnost v sociálních službách
20. 3. 2023	Úvod do problematiky psychických poruch a problémů pro pracovníky sociálních služeb
21. 3. 2023	Vykazování odbornosti 913 na zdravotní pojišťovny spolu s vedením ošetrovatelské dokumentace
22. 3. 2023	Pokojná smrt – akceptace a základy komunikace
23. 3. 2023	Komunikace v obrazech
23. 3. 2023	Etická komunikace s osobami s mentálním hendikepem
28. 3. 2023	Aktivizace seniorů s využitím prvků biografie klienta
29. 3. 2023	Sexualita lidí s mentálním hendikepem
30. 3. 2023	Komunikace nepříjemné zprávy
3. 4. 2023	Situační trauma a mimořádné události – v doprovázející roli pomáhajících profesí
3. 4. 2023	Validace podle Naomi Feil I
4. 4. 2023	Zvládání problémových situací zejména v pečovatelských službách
4. 4. 2023	Přestaňte na mě křičet...! aneb Laskavý a pozitivní přístup ke klientovi
5. 4. 2023	Etika v obrazech ve službách sociální péče
12. 4. 2023	Aktivizační činnosti klientů s Alzheimerovou chorobou s praktickým nácvikem
13. 4. 2023	Úvod do vzpomínkových aktivit
13. 4. 2023	Emoce v obrazech
17. 4. 2023	Zahrada jako nástroj k aktivizaci uživatelů sociálních služeb
17. 4. 2023	Vyjednávání podmínek smlouvy a dojednání cíle spolupráce
19. 4. 2023	Procedurální standardy kvality v sociálních službách
21. 4. 2023	Revize vnitřních pravidel a postupů realizace sociální služby
25. 4. 2023	Nácvik komunikace s klienty vyžadujícími specifický přístup
26. 4. 2023	Nebojme se spirituality! Úvod do tématu vnímání a naplňování spirituálních potřeb klienta
27. 4. 2023	Konflikt a jeho řešení
28. 4. 2023	Manipulativní jednání a jak se mu bránit
2. 5. 2023	Paliativní přístup a péče u osob s demencí v zařízeních sociálních služeb
2. 5. 2023	Sexualita lidí s poruchou autistického spektra
3. 5. 2023	Komunikace v péči o umírající
4. 5. 2023	Náměty na tvorbu individuálních plánů uživatelů sociálních služeb
9. 5. 2023	Demence v obrazech
11. 5. 2023	Opatrovnictví a svéprávnost v sociálních službách
15. 5. 2023	Vývojové trauma – paměť těla a přítomnost
15. 5. 2023	Praktický průvodce individuálním plánováním zejména v pečovatelských službách
16. 5. 2023	Sexualita v seniorském věku
18. 5. 2023	Základy práce s riziky při poskytování sociálních služeb
24. 5. 2023	Odřel jsem si koleno, no a co? aneb Práce s riziky u cílové skupiny osob nad 65 let
25. 5. 2023	Hodnocení kvality sociální služby a zavádění změn
26. 5. 2023	Verbálně nekomunikující – úvod k metodám AAK
29. 5. 2023	Základy práce s klientem s agresivním chováním
6. 6. 2023	Základy KBT v práci s klienty s úzkostnými, fobickými a depresivními problémy
6. 6. 2023	Jak zvládat emoce
7. 6. 2023	Příprava poskytovatelů sociálních služeb na inspekci kvality
8. 6. 2023	Aby záda nebolela! aneb Pohybové zásady pro pracovníky sociálních služeb
12. 6. 2023	Jak snižovat míru stresu a úzkosti
19. 6. 2023	Co nejdéle doma aneb Jak podpořit domácí péči
22. 6. 2023	Etika v obrazech ve službách sociální péče

Účinná metoda léčby chronických ran žilního původu

V jednom z předchozích vydání jsme vám blíže představili revoluční a účinnou metodu léčby chronických ran zvanou HydroTerapie. Tento koncept vlhké terapie léčby chronických ran spočívá v použití pouze dvou produktů HydroClean a HydroTac, díky kterým lze vyléčit až 80 % všech ran.

Mezi nejčastější chronické rány patří například bérkové vředy žilního původu anebo dekubity (proleženy). Tyto chronické rány jsou často doprovázeny onemocněním žilního systému pacienta. Proto je velmi důležité, aby léčba chronické rány pomocí HydroTerapie byla doplněna o kompresivní terapii, respektive o kompresivní obinadla.

CO JE TO KOMPRESIVNÍ TERAPIE?

Kompresivní terapie pomáhá při prevenci i léčbě nejčastější chronické rány – venózního bérkového vředu, který je jedním z nejzávažnějších projevů onemocnění žilního systému. Dále se kompresivní terapie používá například pro léčbu lymfedému a onemocnění pohybového aparátu. Kompresivní terapie je nezbytnou součástí léčby chronické žilní choroby:

- tlak vnější bandáže zlepšuje návrat žilní krve směrem k srdci
- zevní komprese snižuje vysoký tlak v žilním systému dolních končetin
- oběhové poměry se mohou i zcela normalizovat (po dobu přiložení)
- zevní komprese urychluje hojení bérkových vředů žilního původu

KRÁTKOTAŽNÁ OBINADLA IDEALFLEX

Tento typ obinadel je nejúčinnější a nejzdravější pro léčbu onemocnění žilního a lymfatického systému, zejména pak bérkových vředů žilního původu.

Když se hýbete, je obinadlo spolehlivou oporou pro končetinu. Naopak, když jste v klidu, tlak na končetinu se snižuje. **Obinadlo působí až na hluboký žilní systém a vytváří tak ideální podmínky pro léčbu. Díky svým vlastnostem může být krátkotažné obinadlo ponecháno u mobilních i imobilních pacientů, a to i přes noc.**

- nejsou elastická – nepruží
- mají vysoký pracovní a nízký klidový tlak
- mají lepší efekt na hluboký žilní systém
- jsou vhodná i pro imobilní pacienty
- neomezují zásobování tepennou krví na periférii
- jsou vhodná k zahájení i pokračování léčby – eventuálně až do úplného ústupu otoku nebo vyhojení vředu

Pro účinnou kompresivní terapii dolní končetiny je nutné použít alespoň 2 až 4 obinadla, a to dle velikosti a tvaru dolní končetiny. Při bandáži dolní končetiny nikdy nevynecháváme patu a kotník. **Při ukončení bandáže je zapotřebí tedy využít fixační náplasti** (například Omnilfilm) a bandáž alespoň na třech místech přichytit. **Nikdy pro ukončení bandáže nepoužíváme kovové svorky**, jelikož by mohlo dojít k poranění pacienta.

POZOR! Kompresivní terapie je určena pouze pacientům s onemocněním žilního systému.

V žádném případě se nesmí aplikovat pacientům trpícím arteriálním bérkovým vředem nebo vředem diabetickým. Je třeba, aby o potřebě kompresivní terapie rozhodl vždy ošetřující lékař. Pokud tak lékař rozhodne a léčbu doporučí, nikdy nepoužívejte zdravotní punčochy, ale zásadně používejte neelastická obinadla s krátkým tahem, například Idealflex.

i

Chcete se dozvědět více o kompresivní terapii nebo léčbě chronických ran? Neváhejte kontaktovat svého obchodního zástupce HARTMANN, volejte linku 800 100 150 nebo navštivte webové stránky lecarany.cz.

HARTMANN

Pomáhá. Pečuje. Chrání.

CYGNUS stál při vás i v roce 2022

Aby informační systém CYGNUS co nejvíce vyhovoval různorodým představám a potřebám více než 20 000 uživatelů, kteří na něj každý den spoléhají, průběžně pracujeme na jeho vylepšování. **V uplynulém roce jsme se intenzivně věnovali velkým projektům, které měly za cíl posunout CYGNUS o velký kus dopředu a zvýšit tak pro vás jeho hodnotu.** A nezapomněli jsme ani na desítky menších vylepšení, která vám usnadnila vaši každodenní práci.

Terénní péče v CYGNUSu

Mnoho měsíců vývoje, do kterého byli od začátku zapojeni i samotní uživatelé. **Výsledkem této úžasné spolupráce je vyladěné řešení, díky kterému poskytovatelům terénních sociálních služeb, pobytových služeb, ale také domácí zdravotní péče, stačí jediný informační systém: CYGNUS.**

Vylepšený Mobilní CYGNUS

Webová aplikace, s jejíž pomocí můžete pracovat s CYGNUSem, i když nejste u počítače, dostala spoustu vylepšení. Kompletně jsme přepracovali její vzhled a přidali několik nových funkcí. **A hlavně – Mobilní CYGNUS nově nabízí řešení i pro poskytovatele terénní sociální péče.**

Nové logo pro CYGNUS

Informační systém CYGNUS dostal nové logo. Je barevnější, má měkké oblé tvary a viditelně se hlásí k mateřské společnosti IRESOFT. Spolu s logem jsme se pustili také do vylepšení celkového grafického stylu. Věříme, že naše komunikace na vás bude působit příjemněji a **snad z ní na vás přeneseme alespoň trochu naší radosti, se kterou pro vás CYGNUS tvoříme.**

stojíme při Váš

Desítky menších vylepšení programu

Během roku jsme připravili **6 velkých aktualizací**, které CYGNUSu přinesly **64 větších vylepšení**, jako např. potvrzování výkazů docházky v Můj CYGNUS nebo zjednodušené zadávání adres klientů a zaměstnanců. Aktualizace navíc obsahovaly **dalších 140 drobných vylepšení**, dále **20 úprav, které zajistily aktuálnost** se změnami legislativy, nebo **100 technologických vylepšení**, díky kterým CYGNUS jde s dobou a je neustále ve skvělé kondici.

Bezplatné školicí akce

Během **14 on-line školení** jsme pomohli téměř **6 000 účastníků** osvojit si nové funkce v CYGNUSu, rozšířit si znalosti a získat větší jistotu při práci s programem. **Školení jsou pro všechny naše zákazníky ZDARMA** a jsou zaměřena na úzká témata, která jsou přínosná do praxe. **Vzdělávejte se s námi i v roce 2023 a staňte se profiky na CYGNUS!**

Za CYGNUSem stojí:

 IRESOFT

www.iresoft.cz

Zástupci poskytovatelů terénních služeb se sešli v Olomouci

■ **Text: Mgr. Hana Dvorská, MBA,**
ředitelka, Sociální služby Šternberk

Zaměstnanci Sociálních služeb Šternberk zorganizovali již 5. pracovní setkání sekce terénních služeb Krajské organizace Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR Olomouckého kraje, které se tentokrát uskutečnilo ve čtvrtek 3. listopadu 2022 v Olomouci. Více než 50 zástupců organizací poskytujících terénní sociální služby se setkali na pracovním setkání, jehož obsahem byly odborné přednášky z oblasti poskytování terénních služeb.

Pozvání na pracovní setkání přijal i Ivo Slavotínek, 1. náměstek hejtmána Olomouckého kraje, který vyjádřil podporu terénním sociálním službám a rovněž všem přítomným poděkoval za jejich profesio-

nální a mnohdy velmi těžkou a náročnou práci.

Děkujeme všem za spolupráci a těšíme se na další setkání v roce 2023.

Stalo se...

- Letošní Evropský den rovného odměňování připadl na 15. listopad. Znamená to, že od tohoto dne pracují ženy v EU v porovnání se svými mužskými kolegy symbolicky zadarmo až do konce roku. Ženy v ČR dostávají v průměru za celou ekonomiku o 16,4% nižší odměnu za vykonanou práci než muži. Rozdíl v odměňování žen za stejnou práci na stejném pracovišti se v ČR dlouhodobě pohybuje kolem 10% v neprospěch žen.
- Prezident Miloš Zeman podepsal 16. listopadu očekávaný balíček opatření pro zdravotně znevýhodněné. Úprava začala platit od začátku prosince. Cílem těchto změn je podpořit zvláště zranitelnou skupinu lidí se zdravotním znevýhodněním. Balíček obsahuje především zvýšení příspěvku na mobilitu a jeho speciální výši pro ty, kdo využívají například domácí plicní ventilaci. Zvýší se také příspěvek na pořízení zvláštních pomůcek či pomoc státu při úmrtí nenarozeného dítěte.
- Vláda 16. listopadu schválila řadu opatření, která jsou za současné situace pilířem pomoci domácnostem. Podle návrhu MPSV má od ledna dojít k některým úpravám v souvislosti s příspěvkem na bydlení. Zvýší se také přídatky na děti, pravidelná podpora pro nízkopříjmové rodiny s dětmi bude adresnější.

- Poslanci 18. listopadu schválili novělu, jejímž cílem je personální posílení a zrychlení práce lékařské posudkové služby. Do výkonu služby by se nově mohli zapojit odborní nelékařští zdravotničtí pracovníci. Záměrem MPSV je, aby při posuzování invalidity nebo nároku na příspěvek na péči došlo nejen ke zrychlení, ale aby bylo možné více agendy i v této oblasti vyřídit elektronicky.
- MPSV 23. listopadu zahájilo příjem žádostí o podporu v rámci výzvy Národního plánu obnovy, jejímž cílem je podpořit investiční projekty zaměřené na nákup nízkoe emisních vozidel pro poskytovatele služeb sociálního poradenství, sociální prevence a sociální péče, které jsou poskytovány ambulantní a terénní formou. Vozidla mají sloužit primárně pro přepravu pracovníků zajišťujících sociální služby za klientem či uživatelem. Pro tento účel je vyčleněno 228 milionů Kč. Žádosti lze podávat do 28. února 2023.
- Vláda 23. listopadu schválila návrh zákona o ochraně oznamovatelů, který má do českého práva aplikovat směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) z října 2019 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie. Cílem návrhu je zajistit ochranu širokému okruhu osob vykonávajících práci v soukromém i veřejném sektoru pro případ, že oznámí proti-

právní jednání, o kterém se v souvislosti s výkonem práce dozvěděly. Navrhovaná opatření mají sloužit nejen k ochraně potenciálních oznamovatelů protiprávního jednání, ale také k prevenci protiprávního jednání obecně.

- MPSV, MŽP a SFŽP ČR zpracovaly v souvislosti s energetickou krizí praktický manuál pro pracovníky úřadů práce a sociální pracovníky Zkrotíme energii v domácnosti. Manuál přináší přehled o možnostech, kterými lze omezit spotřebu energií a udržet spotřebu domácností (potažmo platby za energie) na přijatelné úrovni. Manuál bude průběžně aktualizován.
- Na 3. prosince připadá každoročně Mezinárodní den osob se zdravotním postižením, který si připomínáme od roku 1981, kdy byl poprvé vyhlášen Valným shromážděním Organizace spojených národů. Cílem je podporovat porozumění tematické zdravotního postižení a zvýšit povědomí o přínosech, které integrace osob se zdravotním postižením přináší do všech aspektů politického, společenského, hospodářského a kulturního života.
- V pondělí 5. prosince jsme si mohli připomenout Mezinárodní den dobrovolníků, jenž se slaví od roku 1986. Jeho cílem je vyzdvihnout důležitost dobrovolnické práce pro společnost.

Sexualita a sexuální výchova u lidí s poruchou autistického spektra

Sexualita je základní biologickou potřebou každého člověka bez ohledu na přítomnost mentálního, psychického, fyzického nebo smyslového znevýhodnění. Přesto, že se nám může u člověka s PAS (poruchami autistického spektra) jevit, že nemá zájem o druhé osoby, nedokáže interagovat s druhými lidmi a obtížně navazuje vztahy, je stále sexuální bytostí se svými potřebami.

■ **Text: Věra Petlanová, DiS.,**
lektorka a sociální pracovnice organizace
Freya (www.freya.live)

K aždý člověk s PAS může vnímat a posléze realizovat své sexuální projevy a přání různým způsobem, ale je nezbytné přijmout a vnímat sexualitu jako nezbytnou součást jeho života.

➤ Vliv PAS na sexualitu

Pokud se na poruchu autistického spektra podíváme perspektivou vlivu na sexualitu a vztahy, je potřeba především zmínit skutečnost, že autismus není jen otázkou dětského věku. Symptomy PAS se sice objevují v raném dětství, ale u lidí s mírnější symptomatikou mohou zůstat přehlédnuty. Někdy se lidé s PAS snaží své obtíže maskovat, aby zapadli do většinové společnosti. Celoživotní deficit sociálně-emočních a komunikačních dovedností však významně ovlivňuje schopnost zařadit se do společnosti i přizpůsobit se běžným životním situacím.¹ U každého člověka s PAS mohou být symptomy zcela rozdílné, proto se zaměříme na ty oblasti života, kde člověk s PAS potřebuje podporu.

Z vlastní praxe a zkušeností práce s lidmi s PAS v různém věku zmiňujeme především tyto oblasti²:

- podpora vlastního vnímání těla aneb které doteky mám/nemám rád/a, co se mi líbí/nelíbí, jak vnímám své tělo a hranice svého těla,
- podpora v mezilidských vztazích a komunikaci, např. jak správně navazovat vztahy, jak oslovit dívku/chlapce/muže/ženu, vědomý souhlas atd.,
- naučit, kde je soukromí a které aktivity patří do soukromí,
- práce s doteky vedoucí k pochopení vhodných/nevhodných doteků v kontextu různých osob a situací,
- podpora sebevědomí aneb jakou roli hraje autismus v mém životě,
- nastavení a pochopení pravidel vhodného/nevhodného chování v oblasti sexualita a vztahů,

- jak jednat v náročných situacích spojených se sexualitou a vztahy,
- sebeuspokojení – nácvik masturbace, výběr a použití sexuálních pomůcek, sexuální služby a jejich možnosti, vliv medikace atd.,
- správné názvosloví intimních míst, pojmů spojených se sexualitou, např. co je poluce, erekce, masturbace, menstruace atd.,
- fyziologie těla včetně správného popisu částí intimních míst a jejich funkcí, změny těla a psychiky v dospívání,
- podpora rodičů a blízkých osob při vedení sexuální výchovy/osvěty, výběr vhodných pomůcek a metod sexuální výchovy,
- podpora rodičů a blízkých osob při podpoře osamostatňování se mladých osob s PAS,
- podpora sociálních a školských zařízení při řešení situací spojených se sexualitou a vztahy lidí s PAS,
- podpora systémového zavádění práce se sexualitou a vztahy u lidí s PAS v organizacích/službách atd.³

Základním předpokladem toho, abychom mohli pracovat se situacemi, které se pojí se sexualitou a vztahy u člověka s PAS je potřeba:

- mít vytvořený komunikační kanál, tedy způsob, jak se domluvit (ať již verbální, či neverbální formou),
- vhodný režim dne člověka s PAS přizpůsobený specifickým člověka s PAS a jeho sexualitě,
- prostředí, které vytváří podmínky pro vnímání sexuality.

Pokud by nebyly splněny tyto základní předpoklady, budou se velmi obtížně řešit jakékoliv situace spojené se sexualitou a vztahy. Pro příklad uvedu příběh jednoho mladého muže s PAS:

Někdy se lidé s PAS snaží své obtíže maskovat, aby zapadli do většinové společnosti.

Mladý muž s PAS navštěvoval sociální službu, kde se téměř každý den opakovala situace, kdy se tento muž uspokojoval pomocí masturbace před ostatními klienty/klientkami služby ve společenské místnosti. Při podrobném mapování situace jsme zjistili, že sociální služba nemá vytvořený způsob, jak se s klientem domluvit. Komunikace jejich zaměstnanců byla opřena jen o to, zda klient nabídku aktivity přijme, nebo odmítne (např. odejde ven, nebo zůstane sedět). Jako velmi přínosná se ukázala komunikace skrze zástupný předmět v kombinaci s reálnou fotografií dané činnosti (klient byl vyfocen při běžných činnostech, které vykonával, a tyto fotografie mu zaměstnanci poté ukazovali spolu se zástupným předmětem pro danou činnost, takovým předmětem mohla být např. klientova bunda, když chtěli jít ven). Po-

sléze se upravil režim dne, který více odpovídal potřebám klienta (ne sociální služby). Nastavila se práce se soukromím a jeho vizualizací, tak aby tento klient věděl, kde najde soukromí a že masturbace patří do těchto prostor. Následně proběhla sexuální osvěta v nácviku pochopení,

¹ Šporclová V., *Autismus od A po Z*, str. 15

² Petlanová V., *Sexuální výchova dětí a dospívajících s PAS*, Pasperta, 2022

³ Více o systémovém zavádění práce se sexualitou najdete zde: www.box.freya.live

⁴ Odkaz a informace o službě odborného sociálního poradenství najdete zde: <https://www.freya.live/cs/sluzby/poradenstvi>

kde je soukromí, a v tématu masturbace pomocí obrázků, piktogramů a modelových situací. Klient posléze dokázal odejít do svého soukromí, byl mnohem klidnější a více informovaný v tématech, které potřeboval. Byl vytvořený způsob komunikace, který byl zásadní pro obě strany a stal se výchozím bodem pro další nabídku aktivit a rozvoj klienta v dalších oblastech jeho života.

» Sexuální výchova a dítě, dospívající a mladý dospělý s PAS

Sexuální výchova je pro dítě s PAS stejně důležitá jako pro jakékoliv jiné dítě. Sexuální výchova by měla začít před nástupem do školky, kde dítě navazuje první vztahy a kde dochází k situacím, které mají souvislost s vnímáním soukromí, doteků, intimity, ale také komunikací ve vztahu. Dítě začíná integrovat s ostatními dětmi a k tomu potřebuje mít nejen informace, schopnosti, ale také možnost ptát se. Pro rodiče dětí s PAS může být sexuální výchova mnohem náročnějším úkolem než pro

rodiče dětí bez znevýhodnění. Důvodem může být nejen to, že dítě bez znevýhodnění bude přirozeně zvědavé, bude se ptát a přijme například edukační knihu s obrázky nebo bude trpělivě naslouchat rodičům, jak na svět přijde miminko. Dítě s PAS se oproti tomu nebude ptát, neposlouchá vysvětlení rodičů, knihu nepřijme ani nevyhledává a možná nemá před nástupem do školky plně vyvinutý komunikační kanál s rodičem. Pro rodiče je poté nereálné dítěti s PAS cokoliv ze sexuální výchovy vysvětlit a mohou se domnívat, že pro jejich dítě je sexuální výchova zbytečná, nepotřebná

a nerealizovatelná. Dalším důležitým rozdílem je také zdroj informací, odkud dítě bez znevýhodnění a dítě s PAS může čerpat informace o sexualitě a vztazích. Dítě bez znevýhodnění má k dispozici poměrně dost zdrojů, odkud může informace získat – ze školy, internetu, knih, videí, od kamarádů, rodičů až po vlastní zkušenosti. Informace může mezi sebou vzájemně propojit a doplnit vlastní zkušeností, ale také si získané vědomosti ověřit či doplnit od rodičů. Pro dítě s PAS jsou zdroje omezenější a závislé na schopnostech dítěte, komunikačních znalostech, ale také dostupnosti informací. Z nabízených zdrojů často zůstávají rodiče a škola.

Přesto nám zůstává otázka, jak pojmout sexuální výchovu u dítěte s PAS, které ji potřebuje, ale zároveň ji samo aktivně nevyhledává, neptá se. Nečekat, ale nabízet, čím dříve, tím lépe. Dítěti s PAS nabízíme především vizuální pomůcky, využíváme situace, se kterými dítě přichází do kontaktu každý den, a vybíráme pomůcky a metody, které jsou vhodné pro dítě s PAS.

» Témata sexuální výchovy u lidí s PAS

Mezi hlavní témata sexuální výchovy patří především:

- soukromí,
- hygiena,
- doteky,
- hranice.

Tato témata by měla přicházet ke všem dětem bez ohledu na závažnost jejich znevýhodnění. Mezi další důležitá témata patří např. kdo jsem já, sebeuvědomění, vnímání vlastních pocitů a těla, vztah sám k sobě a druhým lidem atd. Pro dospívající dítě s PAS je potřeba otevírat témata, která se pojí s dospíváním, jako je masturbace, erekce, poluce, menstruace, vztah sám k sobě, vnímání ideálu mužské a ženské krásy, navazování vztahů, online sítě a vědomý souhlas se sexuálními aktivitami atd. U mladých dospívajících a dospělých osob s PAS se zaměřujeme na témata spojená se vztahy, možnostmi sebeuspokojení, sexuálními pomůckami a službami, ale také třeba prevencí před rizikovým chováním způsobeným např. nevhodným chováním, doteky nebo narušením soukromí.

» Pomůcky k sexuální výchově

K sexuální výchově patří také pomůcky, které můžete dítěti nabízet. Edukačních knih určených k sexuální výchově je na trhu nepřeberné množství, což je velmi dobrá zpráva, ale jen pokud je dítě přijímat. Nabízené pomůcky by měly být především vizuální, názorné a jednoduché. Pro každé dítě s PAS může být vhodná jiná pomůcka a metoda práce. Některé pomůcky je potřeba upravit nebo vytvořit podle individuál-

Co je sexualita?

Když se řekne sexualita, většinou lidí se vybaví pouze slovo sex, ale neuvědomují si, že do této oblasti spadá spousta dalších témat a oblastí jako například: sexuální výchova/osvěta, doteky, soukromí, hygiena, hranice, vztahy, blízkost a intimita, rodičovství, masturbace, pohlavní styk, sexuální projevy, partnerství, vztah sám k sobě, sebeuvědomí, sebeláska, láska, něha, LGBTQ+, sociální sítě, sexuální násilí a prevence před ním a mnoho dalších témat.

ních potřeb dítěte. Z vlastní zkušenosti se často setkáváme s tím, že pomůcky tzv. šijeme na míru každému dítěti s PAS.

Seznámíme vás s pomůckami vhodnými pro lidi s PAS, se kterými pracujeme v rámci služby odborného sociálního poradenství a na které máme pozitivní zpětnou vazbu od rodičů, blízkých osob i samotných lidí s PAS:

a) Obrázkové karty: Sexualita, intimita a vztahy

Obrázkové karty vydalo nakladatelství Pasparta ve spolupráci s naší organizací Freya, z. s. Sada karet pomůže pedagogům a pedagožkám citlivě a s respektujícím přístupem otevřít téma sexuality, intimity a vztahů u dětí v mateřských školách, základních a speciálních školách. Pomůcka jim usnadní edukaci a vysvětlování, co je žádoucí a nežádoucí chování pomocí vizualizace. Karty je možné použít při tvorbě pravidel a nastavování hranice v oblasti sexuality, intimity a vztahů v kolektivu. Sada obsahuje 30 kartiček, které znázorňují 15 situací. Ke každé situaci jsou dvě kartičky zobrazující žádoucí a nežádoucí chování v oblasti sexuality, intimity a vztahů. Pro dítě s PAS je vizuální zpracování v podobě žádoucího a nežádoucího chování vhodnou pomůckou, která se uplatní nejen v sexuální výchově, ale také jako pomůcka pro nastavení pravidel vhodného chování.

b) Kniha Pojďme se bavit o sexualitě a vztazích. Metodika podpory osob s mentálním postižením v jejich sexuálním vývoji

Metodika dává ucelený návod, jak téma sexuality správně, citlivě a s respektem uchopit. Úvodní část knihy je věnována základním informacím k tématu sexuality – tělu, vztahu k tělu a sobě samému, vývoji, soukromí, dotekům, intimitě a pocitům.

»»» 14

««« 13

To jsou témata, která by lidé s hendikepem měli znát, než se s nimi začneme bavit o tématech bezpečnějšího sexu, sexuálních aktivitách a partnerských vztazích. Tato témata jsou v druhé části metodiky. Kniha je vizuálně pojata v černobílé variantě a je koncipována tak, aby obsahovala ke každému tématu základní edukační znalosti a několik cvičení, která ověří znalost tématu. Je určena dětem od cca 11 let (v závislosti na individuálních možnostech dítěte lze knihu nabídnout dříve, nebo naopak později). Knihu lze zakoupit na e-shopu www.obchodapsscr.cz.

c) Kniha Jak na sexuální výchovu u dětí a dospívajících s PAS

Zkušenosti z práce s tématem sexuality a sexuální výchovy u dětí, dospívajících i dospělých osob s PAS jsme shrnuli do knihy Jak na sexuální výchovu u dětí a dospívajících s PAS.

Tato publikace praktickým způsobem zpracovává téma sexuální výchovy u dětí a dospívajících s PAS. Autorka v knize shrnuje svou mnohaletou praxi v práci s lidmi s PAS v této oblasti a ukazuje, jak s tématem sexuality pracovat doma, ve škole nebo v sociální službě.

V rámci organizace Freya, z. s., nabízíme službu **odborného sociálního poradenství**, která je poskytována zdarma. Služba je určena osobám od 11 let věku, kterých se nepříznivá situace v oblasti řešení sexuality a mezilidských vztahů bezprostředně týká a ovlivňuje kvalitu jejich života. Služba je určena lidem se znevýhodněním, jejich rodičům a blízkým osobám, seniorům a seniorkám, pečovatelnům/pečovatelkám.⁴

Pokud máte otázky nebo řešíte situace spojené se sexualitou a vztahy (nejen) osob s PAS, můžete nás kontaktovat na emailu: poradenstvi@freya.live.

➤ Příběh na konec

Na službu poradenství byl odkázán mladý dospělý muž s PAS, který měl potíže s navazováním vztahů. Svoje potíže popisoval tak, že je pro něj obtížné najít si ženu, protože neví, jak ji má oslovit, jak se chovat, a naopak, co by neměl dělat. Společně jsme pomocí modelových situací nacvičovali různé situace, se kterými se může setkat (jak oslovit ženu, jak se správně chovat, jak a kde si najít přátele, jak a kam pozvat ženu na první schůzku, jak pracovat se svými emocemi a chováním, které je rozdílné atd.). S postupem času získával tento mladý muž více sebevědomí, zjistil, na čem může sám na sobě zapracovat, co může ovlivnit a co niko-

liv, jak má oslovit ženu i kam by ji mohl pozvat. Prvořadě a nezbytně pro něj bylo, že měl prostor si o všem popovídat, zeptat se na to, co ho zajímá, a také si jednotlivé situace nacvičit. Při posledním rozhovoru mi tento mladý muž řekl, že nyní si je mnohem jistější sám sebou a lituje, že už dříve neměl možnost si s někým o vztazích povídat, protože i on jako „autista“ chce někoho milovat. ■■

Pojďme se bavit o sexualitě a vztazích
Knihu lze zakoupit na e-shopu
www.obchodapsscr.cz

INZERCE

Jsmo česká firma, která se zabývá výrobou kvalitních profesních oděvů do mnoha oborů v oblasti zdravotnictví, sociálních služeb, aj.

SLUŽBY, KTERÉ NABÍZÍME

BALÍČKOVÁNÍ

Vaši zaměstnanci obdrží balíček s oděvy popsaný svým jménem. Tím Vám ušetříme mnoho času.

POTISK

Používáme kvalitní technologii, která je vysoce odolná. Lze tisknout loga i fotografie.

VÝŠIVKA

Provádíme strojovou výšivku, která zajišťuje velmi kvalitní a dlouhotrvající branding.

ZÁPŮJČKA

Vyzkoušejte různé velikosti halen, kalhot, šatů a ostatních oděvů ještě před zakoupením.

www.2pservis.cz

Integrace? Integrace!

Dlouho jsem přemýšlela o tom, jak naše zařízení co nejlépe představit. Jsme příspěvková organizace hlavního města Prahy a máme rekordně dlouhý název Integrované centrum pro osoby se zdravotním postižením Horní Poustevna. Zatím jsme měli dlouhá léta štěstí, že náš zřizovatel své příspěvkové organizace významně finančně podporoval a neprocházeli jsme v tomto směru žádnými nejistotami a výkyvy.

To, jak u nás sociální služby fungují dlouhá léta, považujeme za zcela přirozené a normální. Pak k nám přijede nějaká návštěva a svými dotazy a náměty nás často dovede k tomu, že je toho dost, co u nás funguje jinak, než je zatím v České republice obvyklé. To se nám potvrdilo i na konferenci k Ceně inovace v sociálních službách, které jsme se zúčastnili. Projekty byly většinou opravdu inovativní a zároveň inspirativní. Také jsme si ale vyslechli něco, co bylo dost odlišné. Sice se musí nějak se změnami vždy začít, ale malinký první a nejistý krůček s nejasným pokračováním není to pravé ořechové k prezentaci k takové významné soutěži.

Tohle byl vlastně impuls, že jsme rádi využili tento prostor k představení běžného a dlouhodobě zavedeného fungování naší organizace. Využili jsme dotazy a postřehy, které mají různé návštěvy v naší organizaci. Tak pojďme do toho, co se nás návštěvy také ptají.

V názvu máte integrované centrum. Jak to u vás funguje?

Ano, tento název máme od začátku účinnosti zákona o sociálních službách. Ve skutečnosti ale žádné služby na jednom místě neintegrujeme, jak by se z názvu mohlo zdát a někoho neinformovaného zmást. Máme čtyři sociální služby, a to domovy pro osoby se zdravotním postižením, chráněné bydlení, podporu samostatného bydlení a sociálně terapeutické dílny. Všechny služby poskytujeme ve více lokalitách.

Tak to tedy nejste jen v Horní Poustevně?

To fakt nejsme. V Horní Poustevně, která je součástí města Dolní Poustevna, máme ve více domech byty se službou domovy pro osoby se zdravotním postižením. V jiných domech žijí naši klienti, kterým poskytujeme sociální službu chráněné bydlení. V dalším domě máme jedno z pracovišť sociálně terapeutických dílen. Stejně služby a samozřejmě také v dalších různě situovaných domech poskytujeme i ve městě Šluknov a obci Vilémov.

K čemu je to dobré?

V žádném případě nejsme ústav, jak sem tam někdo ještě po tolika letech a z neznámých pohnutek nazývá domovy sociálních služeb. U nás to jsou fakt domovy se vším všudy. Až na několik drobností naplňují požadavky na komunitní služby. I klienti z domovů pro osoby se zdravotním postižením žijí v samostatných a zcela samostatně fungujících bytech. Byty jsou individuálně vybaveny a každý byt je originál nejen po stránce vybavení, ale i všech doplňků. V maximální možné míře se snažíme i v tomto směru plnit požadavky klientů. Jednotlivé byty si tedy mezi sebou nikdo nepoplete. Klienti žijí v běžném prostředí.

Jak v takovém bytě probíhá život klientů?

Úplně stejně jako v jiném běžném bytě. Většinou v bytě žije šest klientů. Kromě obědů dovážených z místní firmy, která obhospodařuje i mnoho dalších zákazníků, se v bytech všechno vaří. (Mimořadně, k obědu si můžete vybrat z pěti jídel.) Také se na všechna ostatní jídla v bytě individuálně nakupuje. Pečení rovněž není ničím neobvyklým. Je to ale pod doporučeními nutričních specialistů, takže klienti mají o vyváženou stravu dobře postaráno. Samozřejmě, že si klienti sami kromě potravin nakupují vše ostatní, co život v bytě vyžaduje. Taky se tam pere, suší, žehlí,

uklízí. Prostě úplně normální byty. Klienti žijí v běžném prostředí a to je také motivuje k zapojení se do běžných domácích prací. Vše samozřejmě závisí na potřebách jednotlivých klientů a míře jejich postižení. Klienti s větší mírou podpory mají v bytech všechno potřebné technické vybavení. U nás nenajdete centrální kuchyni, prádelnu, tým uklízeček.

Být jenom v bytě, to je ale trochu málo.

Někdy se doma klienti ani neotočí a už zase jdou za nějakými aktivitami. Program mají opravdu plný. Chodí do různých místních škol, do práce, navštěvují různé aktivity v rámci naší organizace, využívají běžné služby. Jsou co nejvíce v běžné komunitě, na nákupu, v restauracích, na výletech, na různých společenských a kulturních akcích v městech a obcích v okolí, jezdí na dovolené. To vše v malých skupinkách lidí z jednoho bytu. Samozřejmě jsou v kontaktu se svými sousedy a přáteli.

Co když klient potřebuje službu s jinou mírou podpory?

Nikdo klienta, pokud to on sám a případně opatrovník nechce, nenutí a nepřesvědčuje o tom, že by se měl vystěhovat někam daleko. Že by měl opustit důvěrně známé prostředí, kde často žije celý život a má tu zásadní sociální vazby. Naše služby jsou prostupné směrem k menší míře podpory a také i zpět k větší míře podpory, pokud si to zdravotní stav vyžádá.

Máte vůbec sílu po covidu a dalších obtížných obdobích na něco nového?

To máme, je to pro nás důležité a dodává nám to vizi i energii do další práce. Máme za sebou projekt s FREYA, z. s., ke vztahům a sexualitě, kam jsme byli vybráni z několika desítek zájemců. Nyní už se nám práce s touto tematikou dobře zaběhla, a proto jsme se pustili do dalšího tématu. Paliativní péče. Těžké téma, ale i to život občas přináší. Nebráníme se žádným tématům a novinkám. Vnímáme je jako výzvu, jak stále zlepšovat naše služby. Nad tím vším stojí naše trvalá snaha o co největší integraci našich klientů do běžného života.

Ilona Chrtová
ředitelka

Integrované centrum pro osoby se zdravotním postižením Horní Poustevna

Technologie v sociálních službách

Kudy vede cesta k asistivním technologiím?

Postarejme se o bezpečnost informací

2. díl

Naše první společné zamyšlení nad technologiemi v sociálních službách se pokusilo otevřít téma asistivních technologií. Je to nový pojem, na který si všichni zvykáme a který už-už klepe na dveře všech typů služeb. V některých zařízeních už mu odvážně otevírají, jinde se opatrně vyčkává na zkušenosti průkopníků. Vývoj se ale zastavit nedá. Technologie dobývají svět a pronikají do všech oborů. Sociální služby nejsou výjimkou. Dobrá zpráva je, že máme výhodu v tom, že se můžeme porozhlédnout, poučit, využít zkušenosti odborníků a dobře se připravit. Čekáte teď na špatnou zprávu? Tak se pohodlně usadte, protože budete čekat dlouho. Špatné zprávy se totiž v této sérii článků nedočkáte. Jen si ten neviditelný technický svět pomaloučku a polehoučku rozmotáme.

■ **Text: PhDr. Jana Pšejová,**
projektová manažerka,
Sociální služby města Kroměříže

➤ V roce 2028

Pojďme se na začátku zasnít a přenést do domova pro seniory v roce 2028. V domově bydlí paní Zvidavá. Je neděle ráno a vypadá to na slunečný den. Pečovatelka, která právě přišla do služby, se u paní Zvidavé zastavila, aby jí nabídla dopolední procházku. Může si to dovolit – má na klienty čas. Informační systémy jsou vyladěné tak, že u počítače tráví minimum času. Ráno se po každém pokoji „rozhlédl senzor a změřil teplotu“. Naměřené hodnoty se automaticky přepsaly do zdravotnické části informačního systému. Pokud se teplota některého z klientů odlišila od normální hodnoty, zpráva přišla zdravotní sestřičce

přímo do ruky, aby mohla hned situaci řešit. Senzor změřil taky teplotu v místnosti a pokud to bylo vhodné, zreguloval ji. U klientů, které trápí demence, se ráno vypnula elektronická signalizace opuštění pokoje a komunikační zařízení jim právě napovídá, že se mohou jít obléci a připravit k snídani. Paní Zvidavá a další klienti si právě na svých tabletech prohlížejí nové jídelničky a objednávají jídlo na další týden. Seznam snídaní, obědů a večeří se bez dalšího zásahu lidské ruky shromažďuje v kuchyni. Postele automaticky mění tvrdost matrací tak, aby málo pohybliví klienti měli pohodlí. Když je potřeba, upozorní personál na nebezpečí pádu. Pouhým dotekem prstu si klienti sami mění polohu postele tak, aby se cítili příjemně.

Protože se všechno povedlo dobře propojit a nastavit, staly se technologie velkou

pomocí a „pravou rukou“ personálu. Převzaly rutinní práci a pečovatelé se tak mohou více věnovat přímo klientům.

Háček je v tom, že za popisovanou situací roku 2028 je spousta neviditelné práce předchozích let. Práce, kterou není možné ošidit. Není možné se jí vyhnout a doufat, že „když-to-není-vidět-tak-to-nebude-vařit“.

➤ Ochrana informací – péče o kybernetickou bezpečnost

Důvodů, proč každé ošizení vadí, je více, pojďme si tedy vybrat jeden z nich. Můžeme si posvětit třeba na bezpečnou práci s informacemi. Zůstaňme tedy ještě chvíli v nedělním ránu 2028. Bez zásahu lidské ruky se počítači příslušného domova prohánají velké množství nových informací. Jsou to informace čistě digitální a my se o ně musíme naučit správně starat.

Jestli jste se teď rozhodli, že v klidu přeskóčíte na další stránku, protože tenhle článek je pro „ajťáky“, ještě počkejte. Doba, kdy počítače patřily technikům, je totiž definitivně pryč. Už dávno je z nich běžný pracovní nástroj, který používá každý z nás. A taky za něj každý z nás svým dílem zodpovídá.

Jak je to ale s těmi informacemi, které si vesele víří v infosystémech našeho ukázkového domova? Kdo za ně vlastně zodpovídá a na co bychom měli myslet dřív, než do pokojů klientů umístíme první čidla a než nakoupíme první chytré postele? Na co je tedy potřeba se připravovat už dnes?

Možná je vám to jasné a další odstavce tohoto článku pro vás budou opakovaním, jednodušším než malá násobilka. Ale možná patříte do skupiny lidí, pro které je bezpečnost digitálních dat zatím spíše pověstnou španělskou vesnicí. Jestli to tak je, vůbec se netrapte – zkusíme si to postupně vysvětlit. Dobrá zpráva totiž je, že pokud se odhodláte zamyslet se nad tématem kybernetické bezpečnosti, stoupne nejen vaše odbornost v práci, ale lépe se budete umět postarat také o své osobní a rodinné záležitosti. Dneska se už zloději zas tak moc neobtěžují vykrást vám dům. Proč by to taky dělali, když je pro ně jednodušší vloupat se do vašeho bankovního účtu? Je určitě nejvyšší čas naučit se nepouštět hackery – novodobé lupiče – do svého pracovního ani soukromého světa.

» Proč se musíme o svá digitální data starat? Jejich hodnota je vysoká

Zjednodušeně řečeno, zajištění bezpečnosti dat je neoddelitelnou součástí péče o klienty v sociálních službách. Je to důležitá, velmi významná a citlivá součást jejich životů. Občas přemýšlím, jestli nějaký jiný typ organizace nebo instituce shromažďuje na jednom místě tolik důležitých informací o lidech a přiznávám, že jsem prozatím nikoho jiného nenašla. Služby „vědí“ o každém klientovi mnohé. Znájí jeho zdravotní stav, zaznamenávají péči, kterou mu věnují, znají jeho plány a představy vtělené do individuálního plánování, často do detailu zachycují jeho ekonomickou situaci a dotýkají se i rodinných a sociálních vazeb.

Konkrétnější představu si můžeme udělat třeba na příkladu paní Zvidavé. Systém ví, že měla k snídani rohlík se šunkou a sladký čaj a že si odhlásila oběd, což může znamenat, že půjde ven. Ví, kdy si s kým telefonovala i to, že v noci neklidně spala a hodinu nebyla v posteli. Zná všechny její osobní údaje, zdravotní stav za celý dlouhý život. Zná její děti. Ví také, jak má vysoký důchod a kolik peněz jí z něj každý měsíc zbývá. Paní Zvidavá má vlastní bankovní účet, takže domov nemá celkovou informaci o jejím majetku. Co ale mít může, jsou záznamy o jejich práních. O tom, že ráda čte a poslouchá vážnou hudbu, o tom, že by ještě chtěla zažít koncert v pražském Obecním domě. A možná by se mohl najít i záznam o tom, jak by si přála prožít své poslední dny a že, pokud to půjde, chce zemřít v domově obklopená svou rodinou. Každý z čtenářů si určitě dovede představit spoustu dalších informací, které jsem tady ani nezmínila, a to se zabýváme jen oblastí informací o klientech.

K asistivním technologiím to sice už tolik nepatří, ale pro úplnost je potřeba doplnit, že informačním ekosystémem kolují také velmi přesné informace o zaměstnancích a o celém provozu organizace. Je zde zachycena náplň každé minuty času a využít každé koruny z rozpočtu.

» Co nám hrozí? Únik informací

Je důležité se o shromážděné informační bohatství dobře starat. Jinak by totiž z hranic naší organizace mohlo uniknout a takový únik dat může být setsakramensky nepřijemná věc, která celé organizaci pořádně zkomplikuje práci na dlouhé měsíce a roky. Může to být nejen nepřijemné, ale také docela časově náročné a opravdu hodně drahé. O ztrátě dobré pověsti celé organizace se snad ani zmiňovat nemusím.

Data samozřejmě nemusí „jenom“ uniknout, možností jejich napadení je celá řada. Určitě jste zachytili případy, kdy útočníci pronikli dovnitř systému, zašifrovali v něm

informace a vyžadovali výkupné. Tihle digitální korzáři jsou často úspěšní, protože dokážou ochromit chod celé firmy nebo organizace. Jestli si teď říkáte, že se sociálních služeb takhle forma zločinnosti netýká, protože se to ještě nestalo, pak vězte, že drobnější incidenty už se objevily. A ty větší mohou přijít každou chvíli.

» Kdo zodpovídá za bezpečnost informací? Ředitel

Pokud zastáváte manažerskou pozici, možná si teď říkáte, že celou tu slavnou oblast ochrany osobních údajů máte s dodavateli smluvně ošetřenou, máte své pověření a za vnitřních chod ICT přece odpovídá váš „ajták“. Pokud to tak vnímáte, pak vězte, že jsme společně právě teď narazili na první a velmi častý mýtus. Dovolím si tuto vaši jistotu nahlodat. Za bezpečnost dat v každé firmě a organizaci totiž zodpovídá její vedení. Hotovo, tečka. Velmi pozorní by tedy měli být ředitelé, jednatele, předsedové správních rad a vůbec všichni lidé na podobných pozicích. Způsob zajištění bezpečnosti je totiž opravdu na nich. Je to podobný typ odpovědnosti jako za bezpečnost fyzickou – zámky na dveřích, revize výtahů, volné únikové cesty a ploty bez děr.

Pokud nejste manažeri, a právě se vám ulevilo, že „za všechno může šéf“, tak vezte, že dobrý šéf se o zodpovědnost rád podělí a prostřednictvím interních směrnic a metodiky ji rozprostře napříč celou organizací. Každý zaměstnanec se v této oblasti musí zapojit a chovat se bezpečně.

» Kdo má pro nás doporučení? Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost

Jen tak pro pořádek tady doplním, že každodenně narůstající agendu kybernetické bezpečnosti opečovává v ČR Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost. Sídlí v Brně a na jeho webu jsou nejen technické informace, ale také doporučení pro manažery. V poslední době příjemně narůstá také sekce, která se věnuje vzdělávání. Nebojte se vybrat si to, co se vám hodí. Doporučení můžete získat i od zřizovatelů, kteří by se mu měli věnovat průběžně.

» Co všechno ovlivňuje bezpečnost informací?

Mohu si odvážně myslet, že už jsme se shodli na tom, že informace kolující počítačovým světem našich organizací si pozornost, péči a ochranu zaslouží. Celou tu hromadu hádanek, které je potřeba postupně rozlušknout, si pro zjednodušení můžeme rozdělit do čtyř skupin:

- První představuje dobře vymyšlenou počítačovou síť, která tvoří pomyslný „plot“, jenž drží digitální informace

uvnitř organizace. Musí být řešena tak, aby byla co nejbezpečnější a současně nebránila lidem v práci. Není to jednoduchý úkol, naštěstí se jím zabývá celá řada odborníků, a bezpečná řešení není potřeba vymýšlet – stačí si jen vybrat.

- Druhou skupinou jsou programy, informace a systémy, které najdeme výhradně uvnitř organizace.
- Třetí tvoří informace a systémy, které jsou ukládány mimo organizaci samotnou, nejčastěji v tzv. „cloudech“, což jsou velká, profesionálně chráněná datová centra. K informacím, které u nich mají organizace uloženy, přistupují uživatelé nejčastěji prostřednictvím internetu.
- Poslední skupinou, která je stejně důležitá jako výše jmenované, jsme potom my. Lidé, kteří usedají k počítačům a tvoří, přeskupují, shromažďují, využívají, ale také archivují a mažou informace. Uživatelé.

Navrhuji, abychom pro témata shrnuta do prvních třech skupin ponechali samostatný článek. Bez dobře a bezpečně fungující počítačové sítě a programového vybavení totiž asistivní technologie do smysluplného provozu prostě rozumně nevedeme.

Dovolím si malé přirovnání. Trochu kulhá, ale přesto vám ho nabídnu. Pokud bychom zkusili přirovnat asistivní technologie k elektromobilu, v němž chceme převážet klienty, pak je nám všem jasné, že abychom ho mohli používat, nutně potřebujeme komunikace, po kterých se dá rozumně jezdit, nabíjecí stanici a vhodné parkovací stání. Podobně je to s technologiemi – v případě nasazení chytrých postelí s čidly musíme nezbytně mít dobrou vnitřní síť, po které budou „jezdit“ informace stejně jako dobře nastavené programy a systémy.

» Základy bezpečného chování uživatelů

Zastavme se v závěru tohoto textu u toho, jaký je význam zaměstnanců pro bezpečnost informací v systémech. Je to jednoznačné. Zaměstnanec je nejdůležitějším článkem pro fungování každého systému. Systémy přece nevznikají pro radost ajťákům, ale jsou určeny k tomu, aby usnadnily každodenní rutinní práci nám, uživatelům. Nám, kteří každý den usedáme k počítačům a s digitálními informacemi pracujeme.

Dobré je, že s péčí o bezpečnost dat se nám to už docela daří, pokud pracujeme s tradičními informacemi na papíře. Jsme zvyklí zamykat kanceláře, kartotéky, šuplíky s důležitými dokumenty. Skartujeme, archivujeme, zakládáme podle dohodnutých pravidel a na dohodnutá místa. >>>> 18

◀◀◀ 17

Děláme ale totéž v případě práce s digitálními informacemi?

➤ Co je základní pro každého uživatele? Bezpečná hesla

Používat bezpečná hesla a přístupy a dobře se o ně starat. Je to stejné, jako když bez přemýšlení zamykáme své domy bezpečnostními zámky a klíče nikomu nesvěřujeme. Pravidla pro tvorbu hesel by měla mít stanovená každá organizace. Pro běžné uživatele by mělo rozumné heslo mít nejméně 10 znaků a mělo by obsahovat kombinaci nejméně tří ze čtyř typů znaků – tedy malá písmena, velká písmena, číslice, případně nějaký speciální znak. Hesla je potřeba v dohodnutých intervalech měnit. A co je důležité – nechat si ho pro sebe podobně jako ty klíče od domu. Nepsat na nástěnku, na monitor a rozhodně nesdílet s kolegy. Nechcete přece, aby někdo změnil informace v systému „vaším jménem“. Věřte mi, že valná většina systémů každý pohyb uživatele sleduje a dokáže přesně určit, kdo je autorem zápisů.

➤ Vícefaktorové přihlašování

Všude, kde je to možné, používat tzv. dvoufaktorové přihlašování. I tohle z reálného světa roky znáte. Nebo se mezi čtenáři tohoto článku najde někdo, kdo doposud neslyšel o tom, že pojišťovny jsou často ochotny pojistit váš majetek pouze tehdy, pokud musí zloděj cestou k němu překonat dva zámky? Dvoufaktorové přihlašování je právě takovým dvojitým zámkem. Většinou se přihlásíte svým jménem a heslem a přihlášení potvrdíte další formou. Může to být třeba kódem přepsaným ze SMS nebo přímo aplikací v mobilu. Takový dvoufaktor je docela šikovná věc, protože váš přístup dokáže ochránit i v případě, že nějak unikne vaše jméno a heslo. A to se hodí nejen v práci, ale také v přístupu k soukromému e-mailu, elektronickému bankovníctví, sociálním sítím a dalším důležitým vymyšlenostem, které používáme v soukromí.

➤ Pozor na podvodníky

Nebojte se být trochu opatrní a nevěřte neznámým hlasům v telefonu ani neznámým e-mailům. Podle zkušeností odborníků nejčastěji unikají přístupy do systémů tak, že někdo jednoduše „vytáhne“ jméno a heslo z některého z uživatelů. Je to jednoduché. Někdo zavolá, vy zvednete telefon a jste zdvořile požádáni o přístup do počítače s tím, že je v něm potřeba něco opravit. Nevěřte. Udělejte věc úplně opačnou – dejte ihned informaci o takovém divném telefonátu svému nadřízenému. Není to žádné „žalování“, jen je prostě možné, že někdo

Dvoufaktorové přihlašování je právě takovým dvojitým zámkem. Většinou se přihlásíte svým jménem a heslem a přihlášení potvrdíte další formou.

z vašich kolegů fintu neprohlédl, heslo sdělil a ve vaší síti už se zvědavě prohání hacker. S e-maily je to podobné. Naučte se neotvírat přílohy e-mailů neznámých adresátů a při sebemenším podezření si raději jinou cestou ověřte, jestli je e-mail v pořádku. Buďte velmi ostražití, pokud k vám dorazí nabídka téměř bezpracné výhry nebo jakákoliv žádost o vaše osobní údaje. I tady platí, že každou událost, která se vám nezdá, je opravdu dobré nahlásit.

➤ Učte se

Nebojte se být zvědaví, vybírat si kurzy, učit se, ptát se. Je to užitečné. Stejně dobře jako firemní data totiž budete umět ochránit třeba svoje peníze na bankovním účtu.

Taky se vám zdá, že jsme se od těch asistivních technologií dostali úplně někam jinam? Připadá vám, že by bylo lepší psát si o chytré podlaze, která upozorní na to, že se paní Zvídavé rozlil čaj a mohla by uklouznout, nebo o robůtkovi, který jí bude trpělivě pouštět alba fotografií na tabletu nebo staré videozáznamy ze školních besídek jejích dětí? Na dobu, kdy budeme moci s klidem diskutovat o atraktivních robotických pomocnicích a propojování dat z různých systémů, už se moc těším. Už proto, že to bude znamenat, že naše organizace budou mít bezpečné počítačové sítě, dobré a aktuální programové vybavení, bezpečné informační systémy, vzdělané uživatele a že budou řídit bezpečnost svých dat. Je jasné, že některé organizace jsou tomuto

cíli už blízko, jinde práce spíše začíná. Aby nám šla od ruky, můžeme příště probrat záladnosti počítačových sítí.

➤ Vítejte ve světě digitalizace

Na závěr mám pro vás zprávu. Z pohledu zavádění asistivních technologií jsme se právě vrátili na začátek. Proč tomu tak je? Měli byste se totiž vrátit k samotným základům informačních technologií ve vaší službě a podívat se na ni z nového pohledu.

- Ať zastáváte jakoukoliv pozici, měli byste si v klidu promyslet, které technologie by mohly být pro vaši práci v budoucnu užitečné a co potřebujete zlepšit.
- Pokud jste manažer, měli byste se navíc pořádně zamyslet nad tím:
 - a) Jestli máte svou počítačovou síť a systémy v ní běžící rozumně funkční, řízené a bezpečné.
 - b) Jestli jsou tvůrci používaných systémů nakloněni předávání dat. Je to k nevíře, ale není to tak obvyklé, jak bychom se mohli domnívat.
 - c) Jaké možnosti a znalosti mají lidé v organizaci. Mají rozumnou techniku? Nepotřebují v něčem proškolit? Používají své infosystémy dobře?
 - d) Nakonec nezapomeňte průřezové a třaskavé téma – kybernetickou bezpečnost. O vaše informace se totiž určitě nepostará nikdo jiný než právě vy.

Není málo toho, co bychom si měli před vstupem do světa asistivních technologií ověřit a dát do pořádku. Aby to bylo jednodušší, můžeme se na tomto místě setkat i v příštích číslech časopisu a trochu víc se zamyslet nad jednotlivými tématy. Digitalizace a asistivní technologie a pokrok v inovacích totiž do sociálních služeb nezadržitelně míří. Vlastně už přeshlapují na prahu. Při udržitelném a dobrém zavedení pomohou ušetřit práci, získat informace o klientech a díky tomu se o ně lépe starat. A to rozhodně není málo. ■

INZERCE

 MK
MK MARKET

Děkujeme vám

za spolupráci v uplynulém roce
a do roku 2023 přejeme mnoho štěstí,
zdraví a osobních i pracovních úspěchů!

MK MARKET

Váš dodavatel inkontinenčních
pomůcek a zdravotnického materiálu

IRESOFT: Parta, která stojí za CYGNUSEm

Jsme iresoftáci. Je nás už víc než 80, máme stejné hodnoty, nezaměnitelnou firemní kulturu, o které pravidelně píšeme v našem IREBOOKu, a chuť do práce. V práci každý trávíme **#2000hodin** ročně a práce zásadně ovlivňuje i náš osobní život. Proto je pro nás důležité, abychom svých **#2000hodin** strávili

smysluplně, udržitelně a s radostí. A tak si vytváříme takové prostředí, do kterého se každé ráno těšíme, a ve kterém je většina z nás šťastná většinu dní.

Záleží nám na tom, abychom tím, co děláme, zlepšovali také svět našich zákazníků. Náš business je postaven na dlouhodobých vztazích, víme, že reputaci máme jen jednu. **Snažíme se tedy přinášet do světa sociálních služeb inovace, doručovat vám – uživatelům našich systémů – příjemný zážitek, a stát se vašim Lovebrandem.** Zkrátka hezky dělat hezký business.

Chceme se zasadit o to, aby i díky nám byl svět zase o trochu lepším místem. Proto rádi sdílíme naše zkušenosti a **pomáháme těm, kteří si k nám přicházejí pro inspiraci.** A k tomu ještě každý rok vyčleňujeme 1 % z obrátu na pomoc ostatním. Protože je radost dělat radost a mít v životě nějaký přesah.

PF 2023

Přejeme Vám rok 2023 plný pestrobarevných zážitků a příjemných překvapení.

Sebevražedné aktivity u psychických poruch – Vánoce

4. část

„Vánoce jsou svátky klidu, nezkoušejte naši třídu,“ takovéto a podobné veršiky jsme psávali ve škole učitelům na tabuli, neboť před Vánoci se nám dětem už nechtělo učit a těšily jsme se na stromeček, na cukroví a hlavně na dárky. Vánoce jsou pro děti a šťastné rodiny s rozsáhlým příbuzenstvem nejkrásnější svátek roku, kdy se lidé setkávají, přeji si zdraví a štěstí a všude vládne sváteční atmosféra, často podtržená ještě romantickou sněhovou příkrývkou a hvězdami zářícími na noční obloze.

■ **Text: MUDr. Helena Kučerová, HonDG,**
emeritní odborný psychiatr,
Hranice, okr. Přerov

➤ Vánoční rizika

Ne vždy však Vánoce představují takovou idylku. Ne všichni lidé jsou šťastní, ne všichni jsou zdraví a ne všichni mají harmonickou rodinu, s níž by mohli tyto svátky trávit. V poslední době jako by se vytratil původní křesťanský smysl Vánoc jako svátků narození Ježíše Krista, naše společnost se výrazně sekularizovala a víra v Boha se považuje za jakýsi anachronismus nepatřící do moderní technicky vyspělé společnosti. Měřítkem štěstí často bývá vysoký výdělek a s ním související životní styl zaměřený na výkon a bohaté zážitky více tělesného než duchovního charakteru. Pro řadu lidí je důležité mít o Vánocích především hodně dárků, hodně jídla a pití (míněno alkoholického), moderní televizi, na které je možno sledovat spoustu filmů a sportovních utkání, případně jet silným autem s kvalitním lyžařským vybavením na hory, a to nejlépe do Alp. Tito lidé ovšem nedomyšlí, že přitom doma často nechávají své staré nebo nemocné rodiče, prarodiče a další příbuzné, kteří již nejsou tak tělesně zdatní a prožívají pocity osamocení, byť mají úspěšné děti a krásná vnoučata.

Předvánoční čas nyní bývá místo rozjímání a radostného chystání Vánoc provázen shonem a tlačenicemi v nákupních střediscích, stresem v zaměstnání, kde je třeba do konce roku stihnout spoustu povinností, a v neposlední řadě také nepozorností při řízení auta, což mívá tragické následky kvůli zledovatělým silnicím, mlhám a dalším povětrnostním problémům, které jsou v tomto ročním období běžné. Důsledkem pak je předvánoční a vánoční přeplněnost lékařských ordinací, což zase způsobuje zvýšený stres zdravotníků, nejednou komplikovaný ještě chřipkovou epidemií a v minulých dvou letech také epidemií covidu-19. Těžko říct, čím to je,

že právě o Vánocích se v domácnosti něco pokazí, začne téct odpad, nejde televize, zlomí se klíč v zámku apod. Však se o tom také zpívá ve známé písni „Vánoce, Vánoce, přicházejí“. Např. moje babička byla skvělá kuchařka, jak už babičky bývají, ale každoročně se jí nepovedlo pečení vánočky, která byla pravidelně skleslá. A to jedině o Vánocích.

➤ Vánoční neduhy a nehody

V jednom z nejprestižnějších časopisů the British Medical Journal vyšel článek s názvem „Vánoční neduhy nebo též nehody“ (5), kde je uveden výčet různých druhů vánočních „katastrof“, se kterými se setkali lékaři sloužící o Vánocích na akutních příjmech ve Velké Británii. Nehody jsou rozděleny do několika skupin. Do první skupiny patří zdobení stromků a domácností, kdy se vyskytují zejména pády ze žebříku. Chybí však údaj o tom, zdali poškození byli, nebo nebyli pod vlivem alkoholu. Kuriózní příhoda se stala jedné ženě, která spolkla malou ozdobu spadlou do vánočního pudinku a musela se podrobit operaci. Druhou skupinu tvoří neduhy spojené s jídlem: gastroenteritidy, hyperglykemie u diabetiků a přejezení zdravých osob, což má za následek zvracení, nebo dokonce infarkt myokardu. Sem patří také případy nadměrného požití alkoholu, které však autoři blíže nerozvádějí. Třetí skupinou jsou nehody v souvislosti s počasím, zejména pády na sněhu a jiném kluzkém povrchu, zlomeniny krčku femuru a omezení dýchacích cest z nachlazení. Další skupinou jsou nehody v souvislosti s osvětlením, ať už elektrickým (úrazy elektrickým proudem), nebo svíčkami, které mají za následek požár. Autoři uvádějí, že o Vánocích počet úmrtí uhořením v domácnosti stoupne ve Velké Británii o neuvěřitelných 50%. A poslední skupinu tvoří potíže spojené se špatnou náladou, s pocity osamělosti, s depresemi a mnohdy následnými sebevražednými pokusy a dokonalejšími sebevraždami.

➤ Vánoce, sebevraždy a terapie

O Vánocích jako o rizikovém faktoru sebevražedného jednání se zmiňují i jiní autoři (1, 3, 4, 6). Kolektiv z Austrálie (1) uvádí, že počet sebevražd byl statisticky významně vyšší na Štědrý den a také na Nový rok. Maďarští autoři (6) zjistili největší množství sebevražd na Nový rok a na První svátek vánoční 25. prosince, zvaný Christmas Day, který je ve Velké Británii i v jiných zemích slaven jako hlavní vánoční svátek. Podle mých osobních zkušeností nemohu říci, že by Vánoce nebo Nový rok byly provázány zvýšeným množstvím sebevražedných pokusů nebo dokonalejších sebevražd, avšak v předvánočním a vánočním období jsme pravidelně zaznamenali nárůst depresivního prožívání u pacientů nejrůznějších diagnóz. Velkou roli zde hrála právě osamocení. Ve svém velmi užitečném článku „Co by měl každý vědět o schizofrenii na dvou stránkách“ uvádí autorka Anna Cornelia Beyerová (2) osamocení jako velmi důležitý faktor sebevražedného rizika u pacientů se schizofrenií.

Jsouce si vědomy, že někteří naši pacienti jsou o Vánocích sami, pořádaly jsme se sestrou v ordinaci každým rokem jedno odpoledne mezi svátky tzv. „Vánoční skupinu“, které se mohl zúčastnit kdokoli z našich pacientů, tedy i ti, kteří nechodili do pravidelných psychoterapeutických skupin. Vždy se sešlo asi 20 lidí. Program Vánoční skupiny jsme připravovali již dlouho dopředu. Pacienti nastavili stromeček a občerstvení jsme zajistili kolektivně: ovoce, cukroví, čaj, káva. Na zahájení se četly různé vánoční příběhy z literatury nebo vánoční poezie. Poté jsme zpívali koledy a jiné lidové písně za doprovodu kytary jednoho z pacientů. Nato se rozproudila všeobecná rozprava, která obvykle trvala dlouho do večera. Pacientky pak pomohly sestřičce umýt nádobí a šlo se domů. Na skupině byla samozřejmě přítomna také moje fenečka Bobinka, která byla nedílnou součástí našeho terapeutického týmu. Pacienti ji měli velmi rádi, takže ji bylo třeba uhlídat od předávkování cukrovím.

➤ Závěr

Vánoce jsou tedy sice krásné svátky, ale jsou také rizikovým obdobím provázeným nejrůznějšími komplikacemi. Důležité je, abychom Vánoce prožívali v klidu a beze stresu. Nezáleží na tom, jestli stihneme umýt okna nebo vyprat ubrus. Není důle-

žité ani to, jestli máme deset druhů cukroví, nebo jen troje. Podstatné je, abychom si uvědomili, že jsme tvorové společenští, potřebujeme kolem sebe lidi a je třeba si jich vážit a být k nim laskaví. A abychom pochopili, že totéž platí také pro okolní přírodu, žijou i neživou, bez níž nemůžeme existovat, neboť jsme její součástí.

Přeji všem mnoho zdraví a radostné Vánoce. ■■

Literatura:

1. Barker E, O'Gorman J, DeLeo D. Suicide around public holidays. *Australas Psychiatry* 2014; 22(2): 122–126.
2. Bayer AC. All One Needs to Know About Schizophrenia on 2 Pages. *Schizophrenia Bulletin Open* 2022; 3(1): sgac041.
3. Carley S, Hamilton M. Suicide at Christmas. *Emergency Medical Journal* 2004; 21: 716–717.

4. Kučerová H, Haškovcová H. Sebevraždy. Praha: Galén 2020, 51–62.
5. Rees J, Grier G. Christmas complaints. *British Medical Journal* 2012; 345: e8256.
6. Zonda T, Bozsonyi K, Veres E, et al. The impact of holidays in suicide in Hungary. *Omega (Westport)* 2008–2009; 58(2): 153–162.

Kompetence sester a pečovatelek – Interpersonální konflikty

Na sociálních sítích v různých diskuzních fórech probíhá poměrně vyostřená debata, jak už to tak bývá v anonymním prostoru internetu, na nejružnější témata přímé péče. Společným faktorem jsou kompetenční spory, kdy jednotlivé pracovní skupiny hledají podporu a jistotu ve svých postojích, pátrají „jak to máte u vás, holky, u nás je to tak a tak, a to přece není dobře“. Pár příkladů za vše: hygiena a výměna inkontinenčních pomůcek u klienta s porušenou integritou kůže v oblasti třísel (sekrece, zápach).

■ **Text: Mgr. Jana Svačinová, MBA,** předsedkyně řídicí rady Profesního svazu zdravotnických pracovníků v sociálních službách

Budu pouze parafrázovat, protože některé příspěvky opravdu nelze bez uzardění publikovat. Sestřičky: „Je to práce pečovatelek, my jen zkontrolujeme, řekneme, jak ošetřovat, popř. ošetříme samotnou ránu a dál je to věc pečovatelek.“ Pečovatelky: „Je to věc sestřiček, vše, co ordinuje lékař, je věcí sestřiček.“ Ukažme si to na příkladu aplikace očních kapek klientům. Sestřičky: „Patří to do kompetencí pečovatelek, doma si to klient taky kape sám nebo rodina, např. umělé slzy přece nebude podávat sestra! Ses-

třičky aplikují pouze lékařem naordinované, volně prodejné aplikují pečovatelky.“ Pečovatelky: „Tohle není vůbec starost pečovatelky, všechny kapky at' si dávají sestry, jsou za to placené.“ V případě klienta v paliativní péči, režim NPO (nic per os). Pečovatelky: „...je to hrozný, vrchní s doktorkou se rozhodnou, že ty lidi nic nedostanou jíst, a my se máme dívat na to, jak je nechávají umřít hladý...“ Sestřičky: V tomto případě se většinou uchýlovaly k dehonestujícím komentářům, v překladu – pečovatelky jsou nevzdělané, nerozumí problematice. V tomto fóru bylo ale nejvíce návrhů na oznámení na policii, zdůrazňování trestněprávní odpovědnosti při poskytování péče a opravdu nevybíravých komentářů z jedné či druhé strany. Obě strany diskuzního fóra se samozřejmě za-

klínají strachem před právní odpovědností. Jim přece nejde o vlastní pohodlí a zredukování pracovních povinností, to jako pardon! Oběma stranám jde přece o to, že jsou přetíženy, mají toho moc, a hlavně ta odpovědnost! Kdo je tedy za to odpovědný, kdo to tedy má jako dělat? Ponechme pro tentokrát stranou povinnou mlčenlivost. Je totiž s podivem, co vše se sdílí na sociálních sítích, často i se jménem zařízení, ve kterém dotyčná pracuje, popřípadě pracovala (to je častější v případech negativních komentářů). Nějak se nám v těchto debatách totiž vytrácí ten klient, o kterého by mělo jít v první řadě. Klient, díky kterému máme všichni práci, klient, pro kterého tam jsme. Není to jen objekt péče. Klient = mandant, je to někdo, kdo hledá ochranu, pomoc. Není to náš rukojmí v kompetenčních sporech a malicherných svárech.

Dovolím si malé zamyšlení: Komunikace v multidisciplinárním týmu, v tomto konkrétním případě mezi zdravotními sestřičkami a pečovatelkami, je nezbytnou součástí dobře fungujícího týmu, v jehož středu stojí nebo by měl stát klient. Interpersonální vztahy jsou pro člověka důležité, protože významně ovlivňují sociální vývoj osobnosti a jsou zdrojem pro imitační učení. Fungování zaměstnance v organizaci má svou subjektivní dimenzi, která vyplývá z osobních prožitků při vykonávání pracovních činností a také z podmínek vztahujících se k vlastní práci. V sociálních službách a ve zdravotnictví je obecně větší míra stresu než v jiných oborech. Proto osoby, které se rozhodnou pro práci v těchto oborech, by měly mít určité fyzické, ale hlavně psychické předpoklady. Dlouhodobé vyčerpání, stres, práce na směny, nedostatek spánku, nedostatek osobní hygieny mají za následek agresivitu, hrubost a necitlivost. Vyšší míra stresu logicky vede k realizaci chybných výkonů, chybám při rozhodování, sobeckému jednání a uvažování, zhoršené produktivitě práce. >>>> 22

««« 21

Nedostatečná komunikace a absence vzájemné úcty mezi jednotlivými profesemi vedou často k naprosto zbytečným konfliktům, umocněným osobními antipatiemi, obyčejnou řevnivostí a přizemní závistí. Tzv. žabomyši války – krásné české slovní spojení, které dobře dokresluje vytvořenou atmosféru na pracovišti, v konečném důsledku odnese totiž nejen klient, ale i samotní aktéři. Celý pracovní kolektiv. Buďme k sobě upřímní a přiznejme si, že v sociálních službách pracují převážně ženy, a jistě mi dají za pravdu personalisté a vedoucí pracovníci, že práce s ženským kolektivem a v ženském kolektivu má svá specifika. Přežít v ženském kolektivu je potřeba se naučit. Ženy jednájí převážně tajně, skrytě, ale o to zákeřněji. Dbají na detail. Pseudologické argumenty neznají hranice. Převládá spíše pasivní agresivita. Komunikace má totiž vždy stránku obsahovou a stejně důležitou i složku vztahovou. Důvodem vzniku konfliktů je z valné většiny právě narušená komunikace, nedostatečný poslech, neakceptování přijatých informací a z toho pramenící nesoulad mezi interpretací informace a jejím vnímáním, projevy nedůvěry či prostý vzdor. Mezi další podstatné zdroje konfliktů patří i velikost organizace a její struktura. V menších pracovních kolektivech více funguje seberegulace pracovního týmu. Lépe se uplatňuje celospolečenská kultura a etické nastavení. Čím větší jsou pracovní kolektivy, tím více dochází k vytváření subkultur a tzv. „roztleskávači, rozvraceči“ kolektivu mají větší pole působnosti. Ve větším kolektivu se také lépe schovají „netáhla“. Tyto strukturálně podmíněné zdroje konfliktů na pracovišti jsou dále podmíněny osobnostním nastavením aktérů, soupeřením o moc a „důležitosti“, časovou tísní, nejasně vymezenou, nebo naopak přísně diferencovanou pracovní hierarchií, která není akceptovaná konkrétními pracovníky. Celou situaci dále zhoršují např. nejasně nastavená pravidla, rozdílnost názorů a rozdílné nároky na jednotlivé pracovníky. Kdo pracuje delší dobu v sociálních službách, jistě zaznamenal nejrůznější soupeření mezi jednotlivými pracovními skupinami, které mi stále rezonuje při čtení komentářů u příspěvků. Pro příklad: Zdravotní sestřičky mají pocit, že pečovatelé nedělají svou práci dobře, snaží se všechno přehodit na ně (i banality, které by mohly vyřešit samy, se snaží delegovat), cítí se být nositeli a reprezentanty kvality péče. Pečovatelé mají pocit, že sestřičky pracují málo, snaží se vyhnout ošetrovatelské péči a chtějí vykonávat pouze tu „sesterskou, odbornou“ práci a samozřejmě se cítí být oni tím nositelem kvality péče. Společně sestřičky a pečovatelé se nejednou spojí proti aktivizačním pracovníkům, kteří si přeci

jen s klienty hrají, povídají a nic pořádně nedělají. Aktivizační pracovníci zase nasazují na pracovníky v přímé péči, protože se na ně dívají skrz prsty, nespoupracují a schválně jim komplikují práci, a přitom oni jsou ti, kteří dělají tu kvalitu poskytované péče a reprezentaci organizace. A to nemluvíme o ekonomickém úseku, který nám přece spravuje peníze a bez nich by to tedy nešlo už vůbec, o úseku úklidu a prádelny, který má občas pocit, že personál převléká zcela zbytečně a naschvál, aby toho měli moc, úklid je volán opakovaně na pokoje klientů, kteří si jejich práce považují asi tak jako šlechtic poslední služebné, a tak můžeme pokračovat napříč všemi pracovními úseky. Ano, všimli jste si dobře. Všechny pracovní skupiny se cítí být

Nedostatečná komunikace a absence vzájemné úcty mezi jednotlivými profesemi vedou často k naprosto zbytečným konfliktům...

tím nejdůležitějším článkem ve struktuře organizace. A je to dobře. Jeden bez druhého bychom totiž nemohli fungovat. Jen je potřeba si to stále dokola připomínat. A hlavně společně komunikovat – funkčně. Jinak přijde to populární zvolání: Vedoucí vyřeš to, vždyť jsi tady od toho, jsi za to placen! My chceme slyšet, kdo má co dělat – přesně – pokud možno zpracuj metodiku. Opět ponechme stranou, že čím víc metodik vedoucí napíše, tím méně je zaměstnanci čtou. A tak pěkně po česku, po vzoru starého dobrého Švejka, až přijde zase na lámání chleba: Držíme se metodiky a ani o krok jinak, nekoukám nalevo, nekoukám napravo a pěkně hezky doslova! – „Vždyť jsi to tak milý vedoucí chtěl a neodvolávej se na zdravý selský rozum, nedělej v tom chaos.“

Teď se jistě zvedne vlna nevole, alespoň v to upřímně doufám, že to u vás v organizaci takhle nefunguje, že si předáváte informace, pracujete v multidisciplinárních týmech, své obavy sdílíte a společně řešíte, ve středu vašeho zájmu vždy stojí klient, máte mnoho ocenění a certifikací za kvalitně poskytovanou péči, vaši vedoucí jsou skuteční lídři a nositelé know-how, jsou to dobří mentoři a učitelé, pod kterými profesně rostete. V pracovním týmu se vždy bez problému domluvíte, vzájemně si pomáháte, respektujete se a podporujete se. Ano, díky vám za to.

A teď k meritum věci. Problematika již zmiňovaných ran. Nebudu se znovu rozepisovat o důležitosti mezioborové spolupráce a předávání informací. To je základ pro bezpečně prováděnou ošetrovatelskou péči. Jakmile dojde k porušení integrity kůže, rána je kontaminovaná (sekrece, zápach, bolest...), je zásadně v péči zdravot-

ních sester. Pečovatelka nemá potřebné kompetence, znalosti a dovednosti ošetřovat tyto defekty. Pokud je managementem nucena ošetřovat tyto defekty, vystavuje se organizace, ale i sama pečovatelka riziku případné trestněprávní odpovědnosti v případě poškození zdraví klienta. Argument, že je sester málo, jsou drahé apod., klienta a jeho rodinu opravdu nezajímá a pochybuji, že bude brán jako polehčující okolnost v případě soudního řešení sporu. Sestra ve spolupráci s lékařem (na základě jeho ordinace) provádí ošetření, ránu mapuje, zaznamenává proces hojení a samozřejmě také vykazuje její ošetření v rámci odbornosti 913. Kdo nasadí inkontinenční pomůcku je problematika zcela podružná. Ponechávám v tomto sporu otázku, jak došlo u klienta ke vzniku takového defektu, jak byla pomůcka přikládána, jak byla prováděna základní hygienická péče, jak byl polohován atd. Zdravotní sestra má znalosti a dovednosti, aby pomůcku přiložila. Opravdu nechci věřit, že se skutečně děje tak, jak popisují hrdě pečovatelky na Facebooku, že sestřičky to ošetří (to je asi klient, nebo možná doufám rána) a řeknou pečovatelkám, že ho můžou zabalit (salám asi nemyslí, takže „ho“ bude nejspíš klient). Teď si tedy představuji, jak sestřičky provedou ošetření rány a s úsměvem odchází, klient leží na lůžku a čeká, než přijde pečovatelka, která úkon dokončí? Já chci věřit, že je klient alespoň přikrytý a doufám, že na něj pečovatelka nezapomene nebo že zrovna nebude mít práci někde jinde nebo, nedej bože, se zrovna trefí do okamžiku čerpání zákonné přestávky na odpočinek, protože prostě nemají pořádek čas. Varianta z druhé strany: Zdravotní sestra klienta ošetří, přiloží pomůcku, klienta upraví, polohuje, podá tekutiny, vykáže na zdravotní pojišťovnu. V tomto bodě zase bouřlivá debata sester, které na tohle tedy v žádném případě nemají čas. A propros, pracuji v sociálních službách a ve zdravotnictví 30 let, ale v žádném svém působišti jsem nepotkala schvácené a upracované zaměstnance padající vyčerpáním na ochozy a umírající ve službách organizace vyčerpáním.

Co prosím zkusit kompromis? Sestřička půjde společně s pečovatelkou ke klientovi, společně provedou řádnou hygienickou péči, sestřička ránu řádně ošetří, společně provedou všechny úkony potřebné pro klienta, sestřička ránu může správně zdokumentovat při vykazování, protože ji sama přímo vidí a není odkázaná na pohled druhé osoby, pečovatelka se nemusí bát, že je po ní požadovaná péče nad rámec jejích kompetencí, schopností a dovedností. A když se rána zahojí, dál provádí komplexní péči pečovatelky. Pracujeme s prizmatem pozitivní přínos pro klienta, ne striktní hledání hranic kompetencí. ■

Transformace ústavních služeb pro lidi s vysokou mírou podpory

Bydlení a domácnost

Poskytovatel sociálních služeb pro lidi s vysokou mírou podpory, který prochází procesem transformace a deinstitucionalizace, zvažuje a řeší, jak bude nové komunitní bydlení vypadat. Pokládá si klíčové otázky: „V jaké lokalitě bude nové bydlení pořízeno?“, „Jakou bude mít kapacitu?“, „Jak dům pro lidi s vysokou mírou podpory postavít nebo zrekonstruovat?“ či „Jaké jsou požadavky na uspořádání vnitřních prostorů?“. Při přípravě doporučeného postupu pro transformaci a deinstitucionalizaci ústavních služeb pro osoby s vysokou mírou podpory byly zjišťovány zkušenosti a dobrá praxe řady poskytovatelů, kteří v předcházejících etapách úspěšně proces transformace realizovali.

Z poznatků některých poskytovatelů vyplynula důležitá zkušenost. Ukazuje se, že v řadě případů původní obyvatelé, pro které transformovaná sociální služba domácnosti připravovala, již v domácnosti nebydlí. Zároveň také sociální službě ubýlo žadatelů z okruhu osob původní cílové skupiny. K poskytovateli však přicházejí dotazy, požadavky na bydlení a podporu od místních lidí. Například - poskytovatel, který zajišťuje pobytovou komunitní službu pro lidi s mentálním postižením, je dotazován, zda může poskytovat podporu místním lidem s tělesným postižením nebo duševním onemocněním. Občané obce či města totiž začali očekávat, že sociální služba bude v případě potřeby k dispozici i jim. Vyplyvá z toho jistý strategický požadavek - aby nově budované domácnosti dokázaly být „univerzální“ a v případě potřeby zajistit zázemí lidem z jiné cílové skupiny nebo lidem širšího okruhu cílových skupin. Komunitní pobytové služby takový požadavek naplní především tím, když budou disponovat domácnostmi, které obyvatelům nabídnou dostatečné soukromí a bezbariérovost.

Transformovaná domácnost by měla být v obytné zóně obce či města a v dostupnosti veřejných služeb. Někteří poskytovatelé oceňují, když domácnosti sídlí na okraji bytové zóny (např. v obci) a lidé z domácnosti mají blízko k přírodě. Pro jiné je zase

podstatné, když všechny důležité veřejné služby - obchod, lékař, centrum obce či města, dopravní obslužnost jsou v pohodlné docházkové vzdálenosti. Vybudovat bydlení mimo obytnou zónu obce (např. v průmyslovém areálu či v zóně služeb) sice může obejít případný (i hlasitý) nesouhlas některých místních obyvatel, ale takové řešení není v souladu s principem sociálního začleňování. Oslabuje obyvatelům domácnosti jejich sociální pozici a omezuje přirozené příležitosti k sociálnímu začleňování.

Z hlediska kapacity je poskytovatel zpravidla limitován podmínkami financování, které stanoví maximální kapacitu osob v domácnosti a počet domácností v domě, respektive na jedné ulici. Je důležité na tyto limity pohlížet jako na maximální kapacity, nikoliv jako na kapacity optimální či doporučené. Z provedené analýzy dobré praxe vyplynulo, že poskytovatelé transformovaných domácností se postupně přiklánějí k jednolůžkovým pokojům a k domácnostem s menším počtem osob. Jeden z poskytovatelů k riziku kumulace domácností poznamenal, že pokud by využil maximální kapacity (jak mu bylo i z ekonomických a provozních důvodů doporučováno), postavil například dva domy s několika domácnostmi vedle sebe a klienti se v jednom okamžiku i se zaměstnanci potkali na zahradě, „maji zpět malý ústav“. Vráti se tedy něco, co chtěli a potřebovali změnit.

Podoba domu by měla být taková, aby dům s domácností co nejvíce splynul s okolní zástavbou. Pokud poskytovatel udělá chybu a například dprostřed obce s typickou venkovskou architekturou navrhne „palác ze skla a mramoru“, těžko se od občanů obce dočká přijetí svého záměru. Podobnou chybu ale udělá i poskytovatel, který nedokáže odmítnout „výhodnou nabídku“ a komunitní domácnost vybuduje

v přestavěné školce, prádelně či agitačním středisku. V očích místní komunity tak od samého začátku místo přirozeného začleňování nabízí projekt odlišnost.

Soukromí je v transformovaných domácnostech reprezentováno zpravidla přiměřenou kapacitou a jednolůžkovými pokoji. Velikost pokojů - osobního prostoru klienta - umožňuje, aby se právě v pokoji osobní život uskutečňoval. Stále více poskytovatelů nahlíží, že je výhodné, když WC a sprchový kout jsou součástí pokojů (případně sdílené pro sousední pokoje). Bezbariérovost nejvíce přináší přízemní stavba. Jeden z respondentů při mapování dobré praxe poznamenal, že ideální bezbariérové řešení je takové, aby na přesun člověka upoutaného na vozík nebo na lůžko ven stačil jeden zaměstnanec. Zkušenosti poskytovatelů dále ukazují, že bezbariérovost zajišťují rovněž patřičně dimenzované chodby, WC, koupelny, terasy, dvoukřídlé dveře, zastřešené a před deštěm chráněné terasy, které umožňují lidem s vysokou mírou podpory pobyt venku i za nepříznivého počasí. Samozřejmostí jsou velká okna, snížené parapety a zajímavé výhledy, které umožňují lidem upoutaným na lůžko kontakt s přírodou a okolím.

Zahrada má pro některé poskytovatele domácností pro osoby s vysokou mírou podpory funkci jen rekreační a relaxační. Minimalizují prvky, které by odčerpávaly pozornost a síly zaměstnanců od kontaktu s klienty. Jiní poskytovatelé ale sdílejí pozitivní zkušenosti s funkcí zahrady produkční a aktivizační. Obvyklým vybavením zahrady je altán, zpevněné cesty.

Podrobnější informace a zkušenosti dobré praxe přinese poskytovatelům připravovaný doporučený postup transformace a deinstitucionalizace ústavních služeb pro lidi s vysokou mírou podpory.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Jak v sociálních službách nepodcenit přípravu na blackout?

Poskytovatelé sociálních služeb v České republice by měli být připraveni na rozsáhlý a déletrvající výpadek elektrické energie. Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR (APSS ČR) proto zpracovala doporučený postup, jak by měli zaměstnanci a zejména management v pobytových sociálních službách jednat v takovéto nouzové situaci, aby byly dopady na klienty co nejménší. Úkol je to o to důležitější, protože je zřejmé, že již výpadek v řádu několika hodin začne postupně omezovat, či dokonce zcela zastavovat systémy, jejichž funkčnost považujeme často za samozřejmou.

Text: Ing. Petra Cibulková,
šéfredaktorka

Témata, jako je pandemie, válka a ekonomická krize, nám ukazují, že naše současná doba není tak stabilní, jak bychom si jistě přáli. Změny, které si neustále se zrychlující život lidské společnosti vynucuje, nás staví stále častěji před úkoly, jejichž řešení bylo donedávna předmětem knih z žánru vědeckofantastické literatury. Pojmy jako přetížení energetické přenosové soustavy, blackout, náhlé změny počasí, extrémní sucha či bleskové povodně nebo energetická krize jsme tak museli zařadit do našeho běžného slovníku. Akcent a upozorňování na tyto hrozby právě v souvislosti s poskytováním sociálních služeb (např. v Rakousku, Německu, Švédsku a dalších zemích) a pokyny, které poskytovatelům sociálních služeb doporučovaly, aby vypracovali vnitřní směrnice, připravili se na tyto hrozby, proškolili personál, jak postupovat v krizových situacích apod., odborníky z APSS ČR vedli k tomu, že po pečlivé analýze zahraničních zdrojů, pramenů a odborných textů vytvořili pro poskytovatele sociálních služeb v České republice doporučený postup.

Doporučený postup pro poskytovatele sociálních služeb pro případy rozsáhlých výpadků dodávek elektrické energie, jehož autory jsou Jiří Horecký, Daniela Lusková, Petr Hanuš, Jan Gabriel a Tomáš Černický, seznamuje poskytovatele sociálních služeb s pojmem blackout, s jeho následky, jaká omezení při péči o klienty mohou nastat a jaká opatření by poskytovatelé sociálních služeb měli přijmout, aby co nejméně zasahovala do práv klientů, ale také shrnuje, co je třeba při blackoutu podniknout v každé organizaci s ohledem na zajištění dalšího provozu a fungování.

„Překvapilo mě, kolik evropských zemí již má připraveny postupy, jak se zachovat v případě rozsáhlých výpadků elektrické energie nebo tyto postupy připravuje. Samozřejmě si tento stav nikdo nepřeje a realizace těchto scénářů není pravděpodobná, ale bohužel je možná. A i minulé zkušenosti regionálních výpadků elektrické energie v Evropě nám dokazují, že v případě zejména dlouhodobé péče o seniory je nutné být na tuto variantu připraven. Proto po pečlivé analýze existujících dokumentů a v koordinaci a po konzultaci s odborníky vydáváme tyto postupy i pro české poskytovatele sociálních služeb,“ uvedl Jiří Horecký, prezident APSS ČR.

V případě, že by v České republice nastal blackout, je možné přijmout různá opatření.¹ Existuje totiž celá řada účinných nástrojů, pomocí kterých lze mimořádným událostem v energetice předcházet či je přímo řešit. Jedná se o nástroje, které vycházejí především z legislativních úprav, jako např. vyhlášení předcházení stavu nouze a vyhlášení stavu nouze v energetice. Tyto stavy může provozovatel přenosové soustavy vyhlásit na celém území. Na vyhlášení těchto stavů přímo navazují provozní opatření v přenosové soustavě, která vychází z celé řady klíčových plánů (frekvenčních, regulačních, omezovacích, vypinacích).

Masivní a dlouhotrvající přerušení dodávek elektrické energie zatím nenastalo. Existuje několik regionálních případů, avšak odborníci se shodují, že riziko rozsáhlejšího výpadku je pravděpodobnější, než tomu bylo v minulosti. Signálem nám je také skutečnost, že některé evropské země (Německo, Rakousko, Švédsko aj.) se připravují na dopady blackoutů v sociálních službách, zejména v domovech pro seniory a jiných pobytových sociálních službách. Zpracovávají se doporučené postupy a metodiky, sestávají se krizové týmy a pracovní skupiny, jinými slovy se obecně zvyšuje připravenost pro případ, že by blackout nastal. K blackoutu v Evropě došlo například v roce 1978 (sněhová katastrofa v severním Německu, výpadek na dva dny, 2,5 milionu dotčených osob), v roce 2019 (nehoda v Berlíně, výpadek na 31 hodin, 70 tisíc dotčených osob) nebo z loňského roku můžeme připomenout záplavy v západním a jižním Německu (výpadek na 12 hodin, 165 tisíc dotčených osob).

Pro nepřipravené zařízení sociálních služeb může déletrvající výpadek elektrické energie dalekosáhlé dopady, jež si málokdo uvědomuje. Je však nutné uvést, že i sebestřípavější zařízení dokáže kontinuálně poskytovat péči a služby (byť v krizovém módu) jen v řádu maximálně jednotek dnů.² Pokud analyzujeme již existující manuály a metodiky, pak se víceméně shodují, že v případě výpadku dodávek elektrické energie v řádu více dní (5+, 7+ dní) se bude muset minimálně část péče přesunout do rodin. Problematické může být také dojíždění zaměstnanců do práce (kvůli přerušení nebo zásadnímu omezení veřejné dopravy; čerpací stanice jsou sice většinou vybaveny elektrocentrálami, ale ty jsou určeny zejména pro účely kritické infrastruktury státu), což může v důsledku ohrozit 24hodinový provoz.

Z předchozích zkušeností, tj. ještě před energetickou krizí, známe případy, kdy došlo v různých regionech Evropy k těmto výpadkům v rozsahu vyšších hodin či nižších desítek hodin. Oba dva případy však představují riziko pro poskytovatele sociálních služeb a zejména jejich klienty. A právě připravenost, krizový scénář a jasně stanovené postupy výrazně snižují rizika a škody. Zůstává však nadějí, že k tomuto scénáři nikdy nedojde.

Doporučený postup je volně ke stažení na webu APSS ČR v sekci Vydáváme → Odborná publikační činnost. ■

¹ Viz www.krizport.cz.

² Pokud není vybaveno samostatným nouzovým zdrojem jako např. velkokapacitními generátory.

BEZLEPKOVÉ LINECKÉ

- 105 g Jizerka zlatá (bezlepková směs)
- 105 g Unimix (bezlepková směs)
- 70 g máslo
- 70 g Hera
- 70 g moučkový cukr
- 1 žloutek
- vanilka
- citrónová kůra

Večer vypracovat těsto a péct až po odležení druhý den.

Promazat rybízovou marmeládou, pocukrovat.

www.bonno.cz

#umíme to bez lepku

BONNO

+

UMÍME TO
BEZ LEPKU

Bazální stimulace podle Prof. Dr. Fröhlicha

Bazální stimulaci v sociálních službách chápeme jako strategii myšlení poskytovatelů péče s cílem přiblížit se vnímání a potřebám těch, o které pečují.

■ **Text: PhDr. Karolína Maloně Friedlová, Ph.D.**

Certifikovaný lektor a auditor Basale Stimulation®, Ředitelka INSTITUTU Bazální stimulace podle Prof. Dr. FRÖHLICHA

Koncept Bazální stimulace je **pedagogicko-ošetrovatelským modelem, který vychází především z vědeckých poznatků neurofyziologického vývoje dítěte.** Teoretickými východisky konceptu jsou kromě neurověd také poznatky z vývojové psychologie, embryologie, pedagogiky, ošetrovatelství a fyziatrie.

Koncept se nejprve začal uplatňovat v péči o děti s vrozeným těžkým postižením, dnes je aplikován do těchto oblastí:

- Intenzivní péče (ARO, JIP)
- Intenzivní péče o nezralé, předčasně narozené novorozence
- Následná péče a rehabilitační ústavy
- Sociální služby – v péči o lidi s kombinovaným zdravotním postižením nebo v péči o seniory zejména s pohybovým a kognitivním deficitem (demence)
- Paliativní péče
- Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami (speciální pedagogika)

Koncept se uplatňuje i v psychiatrickém ošetrovatelství. Prostřednictvím somatických stimulací lze nefarmakologicky tlumit agresivní klienty. Kazuistiky klientů z certifikovaných pracovišť sociálních služeb prezentují výsledky aplikace Bazální stimulace u klientů s psychiatrickou diagnózou se stavy těžké agresivity a autoagrese. Po dlouhodobější konsekvantní aplikaci konceptu Bazální stimulace došlo k výrazné změně ve stavu agresivních klientů. Utlumila se agresivita, zlepšila se komunikace s personálem a mohlo být indikováno snížení dávek sedativ.

➤ Benefity pro děti i seniory

V sociálních službách přinesla Bazální stimulace dětem s vrozeným těžkým postižením možnost se vyvíjet a zlepšovat své pohybové a komunikační schopnosti. Umožňuje jim skrze nové podněty a stimuly rovněž kvalitněji prožívat svůj život. Taktéž seniorům s imobilitou a demencí umožňuje dožít život v co největší možné míře kvality s cílem zachovat co nejdéle je-

jich mobilitu a sebeobslužnost. Seniorům, kteří trpí demencí, lze prostřednictvím Bazální stimulace umožnit orientaci, pocit jistoty a bezpečí a navázat s personálem adekvátní komunikaci.

➤ Stručná historie

Autorem konceptu je německý odborník na speciální pedagogiku a psychologii Prof. Dr. Andreas Fröhlich. Počátkem sedmdesátých let minulého století strukturoval koncept Bazální stimulace prvotně pro péči a vzdělávání dětí s těžkým vrozeným kombinovaným postižením. Prokázal, že nejdůležitější je stimulace tzv. „bazálních smyslů“, kterými jsou kožní (somatické), vestibulární a proprioreceptivní vnímání. Proto zvolil název Bazální stimulace, který ve svém názvu zdůrazňuje význam stimulace „bazálních smyslů“. Základním principem pro vývoj člověka je stimulovat vnímání těla, tedy tělesného schématu, které je předpokladem k rozvoji senzomotorických, kognitivních a komunikačních schopností. Bez vnímání sebe sama nelze vnímat okolní svět, což je hlavní předpoklad k navázání komunikace. Dosažené výsledky v praxi u dětí s těžkým vrozeným kombinovaným tělesným i mentálním postižením byly impulzem pro mnoho odborníků z oblasti medicíny, aby se konceptem začali zabývat a podpořili jej svými vědeckými studii.

První, kdo identifikoval velký význam tohoto konceptu pro intenzivní péči zejména u pacientů se změnou vědomí a s těžkými neuromuskulárními deficity (úrazy mozku, mozkové cévní příhody aj.), **byla v osmdesátých letech německá profesorka Christel Bienstein.** Andreas Fröhlich byl celoživotně vedoucím Ústavu speciální pedagogiky na Univerzitě v Landau, je autorem řady odborných publikací a nositelem několika vyznamenání. Christel Bienstein vedla mezi lety 1994 a 2017 Institut výzkumu v ošetrovatelství na lékařské fakultě Univerzity Witten/Herdecke v Německu. Je také autorkou desítek odborných publikací, vede výzkumné projekty v oblasti péče o lidi v komatózních stavech a lidi s demencí. V roce 2012 byla zvolena do funkce prezidentky Celoněmeckého svazu pro zdravotnické profese. Zasadila se také o to, že zdravotní pojišťovna v Německu proplácí certifikované kurzy Bazální stimulace příbuzným, kteří se starají o osobu, jež tento způsob péče potřebuje.

➤ Stimulace pacientů v kómatu

Implementace Bazální stimulace do intenzivní péče o pacienty s poruchou vědomí

prokázala, že tito pacienti jsou schopni vnímat, což lze v dnešní době vědecky prokázat prostřednictvím přístrojových měřících technik. Prokazatelné je také, že vykazují i emoční reakce. Bazální stimulace pohlíží i na člověka v kómatu jako na bytost, která je schopna vnímat a prožívat. Nabízí profesionálům možnosti pochopit signály těchto pacientů a umožňuje jim navázat s nimi komunikaci prostřednictvím zejména „**somatického dialogu**“. Profesorka Christel Bienstein prohlásila na počátku 80. let minulého století, že „*se současnými vědeckými poznatky nelze pacienty v intenzivní péči pouze ošetřovat, ale je nutné péči strukturovat tak, aby byla stimulující a podporovala neuroplasticitu mozkové tkáně*“.

Obnovení motorických a kognitivních funkcí je důležitým aspektem pro podporu neurorehabilitace. Cílená stimulace smyslových orgánů dle konceptu Bazální stimulace umožňuje vznik nových dendritických spojení v mozku a novou neuronální organizaci v jeho určitých regionech. Bez stimulace bazálních smyslů by nebylo možné probrat pacienty ve vigilním kómatu do plného vědomí. Také v českých i slovenských nemocnicích personál v intenzivní péči, který aplikoval Bazální stimulaci, úspěšně zrehabilitoval některé pacienty s nepříznivou medicínskou prognózou. Probrali se do stavu plného vědomí a vrátili se zpět nejen do rodinného, ale i pracovního života.

➤ Základní prvky Bazální stimulace

Bazální stimulace se orientuje na všechny oblasti lidských potřeb. Jedná se o **profesionální postup s cílem poskytnout příjemcům péče vhodné stimuly pro podporu vnímání, komunikace a hybnosti. Tyto tři oblasti jsou na sobě vzájemně závislé, jak znázorňuje obrázek. Bez schopnosti vnímat své tělo není možné se pohybovat a bez pohybu a vnímání těla nelze navázat s okolním světem komunikaci.**

Rozlišujeme dva okruhy stimulací percepčních orgánů:

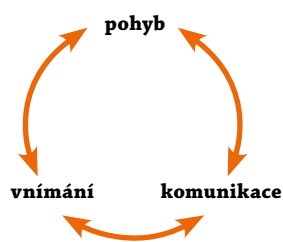
Základní (bazální) prvky Bazální stimulace:

- stimulace somatická,
- stimulace vestibulární,
- stimulace proprioreceptivní.

Nástavbové prvky Bazální stimulace:

- stimulace taktilně-haptická (hmatová),
- stimulace olfaktorická (čichová),
- stimulace optická (zraková),
- stimulace auditivní (sluchová),

- stimulace orální (senzorky dutiny ústní, orofaciálních svalů a svalů jazyka, chuťových vjemů).

» Holistický přístup

Důležitým aspektem při poskytování bazální stimulující péče je integrace biografické anamnézy a nejbližšího sociálního okolí klienta (rodiny) do péče. Získání biografických dat je důležitá část procesu komplexní péče, která je predispozicí pro zvolení adekvátních stimulačních ošetřovatelských nabídek zohledňujících individualitu klienta. **Biografická anamnéza může výrazně pomoci porozumět chování klienta, správně strukturovat individuální plány a poskytovat profesionální péči.**

Jedinečnost konceptu Bazální stimulace tkví v tom, že tento koncept je širokospektrý a mohou s ním pracovat u jednoho klienta různí profesionálové

participující na péči, tedy lékaři, ošetřovatelský a pečovatelský personál, fyzioterapeuti, ergoterapeuti, sociální pracovníci, psycholog, logoped, speciální pedagog a léčebný pedagog. Hlavní myšlenkou konceptu Bazální stimulace je potřeba vnímat jedince holisticky.

Multidisciplinární péče je zárukou kvalitní a náklady šetřící péče. Koncept Bazální stimulace má v České a Slovenské republice již dvacetiletou historii, která je prověřena nejen klinickou praxí, ale také praxí v sociálních službách. Výstupy z auditů prezentují realizaci **ošetřovatelství založeného na důkazech, Evidence Based Nursing (EBN)**. EBN poskytuje zkvalitnění ošetřovatelské péče a orientuje se dle hlavního kritéria: Jak intervence pomohla konkrétnímu klientovi? Nejlepšími důkazy EBN jsou případové studie, které popisují stav klienta před aplikací ošetřovatelských postupů a modelů péče, aplikované postupy, reakce klienta na aplikované ošetřovatelské nabídky a změny jeho somatického, kognitivního a sociálního stavu. Případová studie (kazuistika) je nejlepším možným důkazem pro individualizovanou péči o klienta.

V dalších článcích budeme publikovat jednotlivé případové studie z česko-sloven-

ské praxe poskytovatelů sociálních služeb a budeme se věnovat detailně Základním i Nástavbovým prvkům Bazální stimulace.

V současné době je na zahraničním trhu k dispozici značné množství odborné literatury o Bazální stimulaci se zaměřením na neonatologii, speciální pedagogiku, intenzivní medicínu,

péči o lidi s kombinovaným postižením, péči o seniory a také uplatnění Bazální stimulace v paliativní péči. Knihu **Bazální stimulace pro ošetřující, terapeuty, logopedy a speciální pedagogy** zakoupíte na e-shopu APSS ČR na stránkách: www.obchodapsscr.cz.

Literatura:

BIENSTEIN, CH., FRÖHLICH, A. *Basale Stimulation® in der Pflege. Die Grundlagen*. 2021. Bern. Hofrege Verlag. 217. s. ISBN 978-3-456-86043-5.

MOHR, L., ZÜNDEL, M., FRÖHLICH, A. *Basale Stimulation. Das Handbuch*. 2019. Bern. Hofrege Verlag. 623 s. ISBN 978-3-456-85701-5.

INZERCE

Pour féliciten
2023

Děkujeme Vám za Vaši přízeň i v tomto roce. Společně jsme mohli opět přispět ke zkvalitnění života Vašich klientů. Vážíme si toho, že s námi jdete cestou Bazální stimulace již od roku 2003.

Přejeme Vám i Vaším blízkým radostné prožití svátků vánočních a do nového roku hodně zdraví, lásky, pohody, sil a splněných přání.

Za celý tým
INSTITUTU Bazální stimulace podle PROF. Dr. FRÖHLICHA
PhDr. Karolína Maloň Friedlová, PhD.
ředitelka

iBS®

© Klein

Kalkulace ekonomické náročnosti a porovnání terénní a pobytové sociální služby z pohledu uživatele a z pohledu veřejných rozpočtů

■ **Text: Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MSc., MBA,** prezident APSS ČR;
Mgr. Ivana Vlnová, zástupkyně šéfredaktorky

Tato analýza porovnává ekonomickou náročnost terénní a pobytové sociální služby, a to výlučně z pohledu veřejných rozpočtů (nikoliv z pohledu veřejných autorit, které při svých zejména politických rozhodnutích zvažují širší spektrum všech aspektů a okolností, nejen aspekt ekonomický). Analýza se nezabývá preferencemi jednotlivců (klientů) a jednotlivých aktérů veřejné správy ani neřeší kvalitu života, dostupnost či rozhodovací determinanty výběru dané sociální služby. Tato analýza také nijak nezohledňuje péči a zapojení neformálních pečujících, resp. rodiny.

➤ Náklady na pečovatelské služby

Průměrný plat (včetně odvodů zaměstnavatele) pečovatelky v r. 2022 činí 46 743 Kč.¹ U mzdové sféry lze očekávat vyšší mezd o 8–12 % nižší.

Pokud chceme zjistit, jaké jsou **celkové měsíční náklady na 1 pečovatelku**, musíme k platu pečovatelky připočítat také další související náklady. Těmi jsou:

a) Související náklady na 1 úvazek pečovatelky, které činí 512,4 Kč měsíčně (tedy 6 149 Kč ročně). Kalkulace souvisejících nákladů vychází z předpokladu, že na 10 přepočtených úvazků pečovatelek v přímé péči připadá 0,5 úvazku pracovníka na manažerské pozici a 0,5 úvazku sociálního pracovníka.²

b) Náklady na kancelář, software, vzdělávání, materiál, služby aj., které činí 11 019 Kč na 10 přepočtených úvazků pečovatelek v přímé péči (celkem 132 230 Kč ročně).

Dle dat z MPSV ČR činil podíl osobních a provozních nákladů v r. 2018 celkem 80 % ve prospěch osobních nákladů s narůstající tendencí.

Celkové měsíční náklady na 1 pečovatelku tedy jsou 48 357 Kč.

Průměrná pečovatelka měsíčně odpracuje celkem 143 hodin.³

Z těchto 143 hodin tvoří 89 hodin celkový počet hodin přímé péče v terénu měsíčně – předpokládáme tedy, že pečovatelka stráví přímou péčí u klienta v terénu 5 z celkových 8 hodin, tj. 62,5 % pracovní doby (zbylé 3 hodiny zabere administrativu, porady, komunikace či přejezdy ke klientům).

Celkové náklady na 1 hodinu péče pečovatelky u klienta pak vycházejí na 543 Kč.⁴

Celkové náklady na 1 hodinu péče u klienta se ještě liší v případě, že jsou **pečovatelské služby poskytované 7 dní v týdnu** (28 % pracovní doby: 2 ze 7 dní s příplatkem 25 %). Tyto náklady pak činí **581 Kč.**

V tabulce najdete srovnání ekonomických dopadů na příjemce příspěvku na péči. Ve IV. stupni, kdy je vypláceno 19 200 Kč / měsíc, je za celou tuto sumu možné čerpat 142 hodin péče / měsíc, tj. 4,7 hodin denně (náklady pro klienta činí 135 Kč / hodinu péče).

➤ Náklady na pobytové služby z veřejných rozpočtů

Dle kalkulací MPSV ČR pro účely dotačního programu pro kompenzaci nákladů pro uživatele sociálních služeb přicházející z Ukrajiny mající vízum strpění činí měsíční náklady na pobytovou službu:

- 50 296 Kč (domov pro seniory),
- 57 110 Kč (domov se zvláštním režimem).

Z toho je nutné odečíst náklady, které nesouvisí se sociální péčí.⁵

Náklady na sociální péči hrazené z veřejných rozpočtů tak celkem dosahují částek 28 646 Kč (v případě domovů pro seniory), resp. 35 460 Kč (týká se domovů se zvláštním režimem).

Počet hodin péče denně/měsíčně	Náklady pro klienta (135 Kč / hodinu péče)	Náklady pro veřejné rozpočty (408 Kč / hodinu – v případě maximální úhrady dle vyhlášky č. 505/2006 Sb.)
1/30	4 050 Kč	12 240 Kč
2/60	8 100 Kč	24 480 Kč
3/90	12 150 Kč	36 720 Kč
4/120	16 200 Kč	48 960 Kč
5/150	20 250 Kč	61 200 Kč

Tab.: Náklady na péči pečovatelky v závislosti na počtu hodin poskytnuté péče.

¹ Průměrný plat pečovatelky v r. 2021 byl 34 183 Kč. K 1. 1. 2022 došlo ke zvýšení základních platových tarifů o 700 Kč.

² Průměrný plat vedoucího pracovníka v sociálních službách v 2022 činí 47 579 Kč, resp. 61 075 Kč, průměrný plat sociálního pracovníka v sociálních službách v 2022 je 46 199 Kč, resp. 61 906 Kč.

³ Vycházíme-li z celkem 168 pracovních hodin měsíčně s redukcí 15 % pro odečet 4 týdnů dovolené v roce, 1 týdně pracovní neschopnosti, 8,6 dne státních svátků připadajících na pracovní den a 3 dnů povinného vzdělávání.

⁴ Vydělíme-li celkové měsíční náklady na 1 pečovatelku celkovým počtem hodin, které stráví přímou péčí v terénu měsíčně: 48 357 / 89 = 543.

⁵ Tedy 6 150 Kč za stravovací služby, 7 500 Kč za ubytovací služby (dle vyhlášky č. 505/2006 Sb. – předpokládáme plnou úhradu klienta, na kterou v říjnu 2022 dosáhlo až 80 % klientů) a 8 000 Kč za ošetřovatelskou péči.

Jde o průměrné hodnoty, které mohou samozřejmě variovat dle daného regionu, zřizovatele služby, celkové kapacity dané sociální služby apod. S přihlédnutím k jiným než průměrným hodnotám se může celkový počet hodin péče (viz závěr) odlišovat o 1,5–5 hodin.

➤ Závěry

Z pohledu klienta je poměrně jednoduché učinit závěr, zda je ekonomicky výhodnější využívat terénní, či pobytovou sociální službu, a je možné k němu dojít i bez výše uvedené analýzy, která jen porovnává oba pohledy a východiska. Pokud příjemce příspěvku na péči ve IV. stupni péče potřebuje více než 4,7 hodiny péče denně, pak je pro něj ekonomicky výhodnější pobyt v pobytovém zařízení sociálních služeb (kde je úhrada za poskytnutou péči stanovena ve výši přiznaného příspěvku na péči).

Zaměříme-li se na výdaje z veřejných rozpočtů – pokud příjemce péče odebírá více než 2,3 hodiny denně (v domově pro seniory), resp. 2,9 hodiny (v domově se zvláštním režimem), pak je pro veřejné rozpočty ekonomicky výhodnější pobytová sociální služba.

Jak už bylo zmíněno, tato analýza se zabývá pouze ekonomickou náročností terénních a ambulantních sociálních služeb z pohledu veřejných rozpočtů a klienta. Neklade si za cíl obsáhnout celou problematiku porovnání těchto služeb, kdy je nutné brát v potaz také kvalitu života klientů a jejich preference, zapojení rodiny, dostupnost služby, vliv na zaměstnanost atd.

Ekonomický pohled je tak pouze jeden z determinantů budoucích rozhodnutí o struktuře a nastavení nejen kapacit jednotlivých typů služeb dlouhodobé péče, ale i sociální politiky a sociálního zabezpečení.

Celkové náklady na 1 hodinu péče u klienta se ještě liší v případě, že jsou pečovatelské služby poskytované 7 dní v týdnu (28 % pracovní doby: 2 ze 7 dní s příplatkem 25 %). Tyto náklady pak činí 581 Kč.

časopis FÓRUM sociální politiky

Výběr z obsahu 5. čísla 2022 (vyjde v polovině prosince)

Recenzované články

Duševní zdraví, subjektivní zdravotní stav a osobní blahobyt ve vybraných okresech České republiky

Beatrice-Elena Chromková Manea – Dana Hübelová

Mikroekonomická kvantifikace výhodnosti českého důchodového systému

Jiří Vopátek

Systémové hodnocení kvality péče a služeb:

inspirace z oblasti paliativní péče

Lucie Žáčková – Martin Loučka

Diskuse

Aktuální agenda Zelené dohody pro Evropu

v sociálněpolitických souvislostech

Zuzana Vondrová

Knihy, které nezastáry

Jan Keller připomíná knihu socioložky

Dominique Méda *Práce: hodnota na pokraji svého zániku?*

Recenze

Mertl, Jan: *Financování zdravotnických systémů:*

v kontextu české zdravotní politiky (Praha:

Wolters Kluwer, 2022)

Kateřina Šámalová

INZERCE

INZERCE

Mikroflanelová deka

APOSBRNO

www.aposbrno.cz

- hebká
- teplá
- lehká
- příjemná
- pestrá nabídka barev
- 150x200 cm
- 300 g/m²

Volnočasové aktivity seniorů 65+ žijících ve vlastní domácnosti v Královéhradeckém kraji

Cílem tohoto dílčího výzkumu realizovaného v rámci vědeckého projektu COST LTC 18066 „Sociální vyloučení u seniorů žijících v domácím prostředí v České republice“, podpořeného MŠMT ČR v rámci programu INTER-EXCELLENCE, podprogramu INTER-COST, bylo zjistit, jaké možnosti volnočasových aktivit seniori 65+ žijící ve vlastní domácnosti v Královéhradeckém kraji využívají a do jakých dobrovolných aktivit v komunitě jsou zapojeni.

Autoři: Renata Švestková,

vysokoškolská pedagožka,

Lenka Motlová, vysokoškolská pedagožka,

Alena Hricová, vysokoškolská pedagožka,

Marek Šimůnek, vedoucí odboru

Kvalitativní část výzkumu byla realizována v tomto kraji v období leden až únor 2019 prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů se seniory 65+ žijícími ve vlastní domácnosti, kteří byli vybráni účelovým vzorkováním. Výzkumný soubor byl tvořen čtyřmi informanty, se kterými byly provedeny hloubkové rozhovory. Průměrný věk informantů byl 68,8 let. Informantka 1 (I1) byla žena (66 let, vdaná, vysokoškolsky vzdělaná). Informant 2 (I2) byl muž (65 let, ženatý, vzdělání středoškolské s maturitou). Informant 3 (I3) byl muž (74 let, ženatý, vysokoškolské vzdělání). Informantka 4 (I4) byla žena (70 let, vdova, vzdělání středoškolské s maturitou). Průměrná délka rozhovorů byla 70 minut. Kvalitativní data byla se souhlasem informantů nahrávána na diktafon a doslova transkribována. Poté byla data kódována a analyzována v programu ATLAS.ti.

Kvantitativní část výzkumu vycházela z kvalitativní části výzkumu a byla realizována v termínu od 24. 1. do 14. 2. 2020. Řešitelský tým sestavil dotazník vlastní konstrukce (na základě výsledků z kvalitativní výzkumné části), obsahoval otázky zaměřené na sociální oporu v kontextu volnočasových, zájmových a vzdělávacích aktivit. Pro šetření byly stanoveny kvóty na obecnou populaci 65+ let v třídění podle věku, pohlaví, velikosti obce a podle kraje. Tato třídění vyšla z dostupných údajů Demografie ČSÚ za r. 2017. Vlastní sběr dat byl realizován agenturou STEM/MARK, a. s., na základě stanovených kvót reprezentujících seniorskou populaci 65+ ve vlastní domácnosti v Královéhradeckém kraji. V Královéhradeckém kraji na kvantitativním výzkumu participovalo 76 respondentů 65+ žijících ve vlastní domácnosti,

z toho 33 (43,4 %) mužů a 43 (56,6 %) žen v průměrném věku 72,8 let. Z hlediska vzdělání převládalo středoškolské s maturitou (36,8 %) a vyučení (36,8 %), 9,2 % bylo vysokoškoláků, 10,5 % uvedlo základní vzdělání. Více než polovina respondentů žila s partnerem/partnerkou, 9,2 % s jiným rodinným příslušníkem a 35,5 % sami. Průměrný počet osob v domácnosti je 1,88. Děti mělo 96,1 % respondentů (průměrný počet 2,1), vnoučata (průměrný počet 3,2) či pravnoučata (průměrný počet 0,64). Sběr dat probíhal metodou PAPI (Paper Assisted Personal Interview), odpovědi seniorů zaznamenávali tazatelé do vytištěného dotazníku. Průměrná délka dotazování byla 45 minut. Kvantitativní data byla zpracována a statisticky vyhodnocena v programu IBM SPSS Statistics 21, verze 21.0.

➤ Výsledky výzkumu

Seniorům 65+ žijícím ve vlastní domácnosti v Královéhradeckém kraji byly položeny otázky týkající se možnosti zapojení do volnočasových aktivit, typu volnočasových aktivit a účasti na dobrovolných aktivitách v komunitě. Výsledky kvantitativní analýzy ukazují, že seniori 65+ v Královéhradeckém kraji hodnotí možnosti zapojení se do volnočasových aktivit ve 23,7 % jako dobré a ve 35,5 % jako spíše dobré (viz tabulka 1).

Dvě informantky se na otázku týkající se naplnění jejich volnočasových potřeb vyjádřily takto: „V minulosti nebyla příležitost hrát divadlo aktivně, spíš jsem chodila pasivně jako divák. Že by sedmdesátiletou babu někde chtěli do souboru, to těžko. Divadlo by mě ale zajímalo.“ (I4) „Původně jsem plánovala, až budu v důchodu, že budu chodit zpívat do sboru, což by jistě členky našich sborů ve městě, protože jsou tam myslím dva sbory, docela uvítaly, každého nového člena vítají, ale bohužel hlasivky mi to nedovolí.“ (I1) Dva ze čtyř informantů uvedli, že nemají zájem o organizované volnočasové aktivity a kontakty

Tabulka 1: Možnosti seniorů 65+ zapojit se do volnočasových aktivit v Královéhradeckém kraji (N=76)

	Frekvence	%
Velmi dobré	18	23,7
Spíše dobré	27	35,5
Ani špatné, ani dobré	11	14,5
Spíše špatné	15	19,7
Velmi špatné	4	5,3
Neuvedl/a	1	1,3
Celkem	76	100,0

Zdroj: Výzkum INTER-COST s reg. č. LTC18066 a názvem „Sociální vyloučení u seniorů 65+ žijících v domácím prostředí v ČR“. Zpracováno v SPSS, verzi 21.0.

se svými vrstevníky: „Po pravdě řečeno, žiju z podstaty. To, co mě nutí, abych nezakrnl duševně, je moje práce, protože tam se legislativa mění často průběžně, ne jedenkrát ročně, musím být stále ve střehu a sebevzdělávat se.“ (I2) I3 uvádí: „Nemám zapotřebí někam chodit a vzdělávat se. Hodně si přečtu, hodně si najdu na internetu. Když mě něco zajímá, umím si to najít.“ V kontextu setkávání se s vrstevníky I3 dále uvedl: „S někým se setkávám, ale někteří moji kolegové se třeba uzavřeli, přerušili kontakty, znám takový případ, mluvím s nimi, ale myslím si, že to je jejich osobní rozhodnutí anebo jsou tam nějaké důvody, který já neznám.“ Sociální život seniorů 65+ je často omezený, roli v tom hraje více faktorů spojených se sociálním zázemím a jeho zmenšováním či zhoršený fyzický stav.

Mezi převládajícími volnočasovými aktivitami seniori 65+ žijící ve vlastní domácnosti v Královéhradeckém kraji uváděli čtení (86,1 %), procházky (68,4 %) a práci na zahrádce (65,8 %) – viz tabulka 2. Také rád navštěvují koncerty a divadla nebo rád cvičí. Okrajově se vyskytly další volnočasové aktivity, jako je vaření, rybaření, hudba, sport, internet nebo věnování se zvířatům či dětem.

V rozhovorech zmínili informanti mezi volnočasovými aktivitami Univerzitu třetího věku (U3V): „Nabídka všech univerzit, nejenom těch pražských, ale i těch menších, tak je velká právě pro tu naši generaci, tak mám pocit, že si vybere úplně každý, takže jsem toho využila a jezdím na Fakultu sociálních věd,“ (I1). „Pro U3V jsme se ještě rozhodli s manželem. Chodili jsme tam oba. Už jsme byli v tom

Tabulka 2: Typy nejčastěji realizovaných volnočasových aktivit seniorů 65+ v Královéhradeckém kraji (N=76)

	Frekvence	%
Čtení	62	81,6
Luštění křížovek/sudoku	47	61,8
Ruční práce	35	46,1
Práce na zahrádce	50	65,8
Návštěva divadel/koncertů	29	38,2
Procházky/výlety	52	68,4
Cvičení	14	18,4

Zdroj: Výzkum INTER-COST s reg. č. LTC18066 a názvem „Sociální vyloučení u seniorů 65+ žijících v domácím prostředí v ČR“. Zpracováno v SPSS, verzi 21.0.

důchodu, chodili jsme na umění 19. a 20. století, to bylo tříletý, pak když jsem ovdověla, tak jsem začala chodit sama. A teďko nám nabízej zase na rok český umění, takže se zase asi taky přihlásím. Člověk si tam vytvořil taky kontakty, jo, takže dobrý.“ (14). Také uváděli potřebnost jazykového vzdělávání: „Jazyky by byly potřeba, to je pravda. A nedělám je.“ (11)

Tabulka 3: Zapojení seniorů 65+ v Královéhradeckém kraji do dobrovolných aktivit v komunitě (N=76)

	Frekvence	%
Pomáhání mladším generacím	32	42,1
Pomáhání jiným seniorům	31	40,8
Vyučování dovedností získaných během života	10	13,2
Povídání o historii okolí	20	26,3
Účast v domovních/sousedských/seniorských radách a komisích	10	13,2
Účast ve volebních komisích	5	6,6
Účast na aktivitách v rámci farnosti	5	6,6

Zdroj: Výzkum INTER-COST s reg. č. LTC18066 a názvem „Sociální vyloučení u seniorů 65+ žijících v domácím prostředí v ČR“. Zpracováno v SPSS, verzi 21.0.

Dále jsme se informantů dotazovali, do jakých dobrovolných aktivit jsou zapojeni v rámci svých volnočasových aktivit (viz tabulka 3). Z výzkumu vyplynulo, že se nejčastěji jedná o pomoc mladším generacím (42,1 %), pomoc jiným seniorům

(40,8%) a o předávání informací o historii okolí (26,3 %).

Informanti uvedli např. členství ve Sdružení dobrovolných hasičů, Českém rybářském svazu, Českém zahrádkářském svazu či v jednom ze seniorských svazů (Senioři HK, z. s., Senioři ČR, z. s.): „Jak dělám do toho svazu seniorů, tak já mám na starost přednášky se sociální a zdravotní tematikou a na to chodí lidé, neustále se ptají.“ (14), nebo oceňují prostor pro vyjádření názoru: „V tom našem klubu seniorů si lidé váží toho, že se tam můžou zúčastnit práce, můžou mít svůj názor.“ (13)

➤ Závěr

Ve vybraném regionu – Královéhradeckém kraji, existuje celá řada cíleně realizovaných volnočasových aktivit, do kterých se senioři 65+ aktivně zapojují. V rozhovorech zaznělo téma důležitosti sociálních vztahů ve stáří, senioři též uváděli, že zdraví je omezuje více, než by si přáli. Zdraví a soběstačnost seniorů 65+ je tedy významným faktorem, který má vliv na využívání volnočasových aktivit, a to zejména aktivit, které jsou v bezprostřední blízkosti jejich bydliště. Senioři také uvedli, že se novým volnočasovým aktivitám ve stáří již věnovat nechtějí, z čehož lze usuzovat, že se díky stávajícím koníčkům dostatečně realizují a nemají potřebu rozvíjet nové zájmy.

V Královéhradeckém kraji je celoživotní vzdělávání realizováno prostřednictvím U3V na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové a Lékařské fakultě UK, prostřednictvím Akademie seniorů zaměřené na posilování prevence kriminality, ve spolupráci se základními školami probíhá vzdělávání seniorů v oblasti cizích jazyků a informačních technologií či vzdělávání seniorů v základních uměleckých školách. Přestože spolkové aktivity nejsou pro seniory 65+ typickou volnočasovou aktivitou, na spolcích oceňují to, že poskytují sociální kontakty a možnost zapojit se do něčeho podnětného. Je zřejmé, že seniorská opatření v Královéhradeckém kraji se zaměřují na celoživotní vzdělávání, kulturní, sportovní a volnočasové aktivity.

➤ Kontakt:

**Mgr. Ing. Renata Švestková, Ph.D.,
PhDr. Lenka Motlová, Ph.D.,
doc. PhDr. Alena Hricová, Ph.D.**

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích,
Zdravotně sociální fakulta, Ústav sociálních
a speciálněpedagogických věd, J. Boreckého
1167/27, 370 11 České Budějovice

PhDr. Marek Šimůnek, MBA
Magistrát města Hradec Králové,
Odbor sociálních věcí a zdravotnictví,
Československé armády 408,
502 00 Hradec Králové

Poradna konceptu

Bazální stimulace

Na dotazy čtenářů odpovídá

PhDr. Karolína Maloňová, Ph.D.,

certifikovaná lektorka a supervizorka, jednatelka INSTITUTU Bazální stimulace podle Prof. Dr. FRÖHLICHA, s. r. o.

Dotaz:

Dobrý den,

mám dotaz, jaké druhy somatických stimulací mám aplikovat u seniora, který je částečně mobilní a má lehkou demenci. Ráno je hodně ospalý, potřebujeme ho probudit, aby se nasnídal a mohl se zúčastnit aktivizačních terapií. Naopak večer nám „oživá“, je aktivní a dlouho do noci nemůže usnout. Děkuji za odpověď.

I. H.,

vedoucí pečovatelského úseku, DS

Odpověď:

U klienta se zřejmě projevuje jeho dřívější rytmus (struktura) dne. Doporučuji ráno pro stimulaci vnímání a probuzení klienta aplikovat během toalety a následného krémování pokožky Povzbuzující somatickou stimulaci. Naopak večer aplikovat Zklidňující somatickou stimulaci kombinovanou s Masáží stimulující dýchání. Mělo by dojít k výraznému zklidnění klienta a navození spánku. Zklidnění můžete ještě umocnit polohováním do tzv. „hnízda“. Může být i třeba jen částečně, jak jste se učili v kurzu. Myslím tím aplikované jen na horní polovinu těla (tzv. „horní hnízdo“).

VYBERTE SI...

**NA OBJEDNÁVKY Z KONCE ROKU
DOKÁŽEME FAKTURAČNĚ REAGOVAT AŽ DO 15. LEDNA.**

KURZ - PRÁCE S MECHEM

PRO AKTIVIZAČNÍ
PRACOVNÍKY

VOZÍKOVÉ SYSTÉMY NA MÍRU

S PROTIHLUKOVOU
ÚPRAVOU

DÁVKOVACÍ SYSTÉM DOSELY

PRO EFEKTIVNÍ
A LEVNĚJŠÍ ÚKLID

ČISTIČKY VZDUCHU

PROFESIONÁLNÍ PŘÍSTROJE
DO VŠECH PROSTOR

ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

KOMPLEXNÍ ŘEŠENÍ,
MOBILNÍ I NA ZEĎ

PÉČE O PODLAHY

OŠETŘENÍ, RENOVACE,
APLIKACE PU FLOW

Týden rané péče 2022: rodiče mají právo dozvědět se o rané péči včas

Týden od 7. do 13. listopadu byl zasvěcen cílenému informování o službě rané péče. Přestože má tato terénní služba pro rodiny dětí s postižením v české kotlině víc než 30letou historii, stále se o ní mnohé rodiny, které by ji mohly potřebovat, dozvídají pozdě. I během letošního ročníku osvětové kampaně Týden rané péče se tak poskytovatelé rané péče z celého Česka spojili, aby prostřednictvím nejrůznějších akcí, výstav, diskuzí, mediálních spotů nebo článků širili do světa, jak raná péče rodinám s dětmi s hendikepem pomáhá a proč je důležité podpořit celou rodinu včas.

■ **Text: Ing. Magdalena Růžková,**
fundraiser, Společnost pro ranou péči

V letošním roce proběhl již 15. ročník osvětové kampaně, do kterého se zapojilo 32 organizací. Celospolečenské vnímání života člověka s postižením se během let posunulo více směrem od tolerance k respektu a uznání práv na normální život uprostřed běžné populace, lokální komunity. Přesto však potřebě osvěty neodzvoni. „Aktuálně se raná péče dostane včas jen ke 3 dětem z 10. Částečně je to způsobeno nedostatkem kapacit, částečně za to však může právě nedostatečné informování rodičů dětí s hendikepem o dostupné podpoře. Tématem letošního ročníku proto bylo právo rodičů na včasnou informaci o rané péči,“ vysvětluje vedoucí pražské pobočky Společnosti pro ranou péči Petra Štaffová.

Informační kampaň cílila jak na laickou veřejnost, tak na odborníky. Na mno-

ha místech Česka mohli lidé zhlédnout výstavy fotografií dokumentujících průběh rané péče v rodinách, v Českých Budějovicích se uskutečnila přednáška pro maminky kojenců zaměřená na stimulaci zraku a senzomotorický vývoj dětí, pražské pracoviště nabídlo online workshop o specifikách sourozenectví s dětmi s postižením. Tvořivý program si mohly v prostorách knihovny užít rodiny v Ostravě, ve Frenštátě pod Radhoštěm se do Týdne rané péče benefičním koncertem zapojila zdejší základní umělecká škola. To je jen malý výčet z mnoha aktivit, které pro veřejnost poskytovatelé rané péče připravili.

„Cílem kampaně není jen zvýšit povědomí široké veřejnosti o rané péči, ale také posílit interdisciplinární spolupráci napříč příbuznými resorty sociální práce, speciální pedagogiky a zdravotnictví a angažovat odborníky, kteří jsou s rodinami v kontaktu, aby informace o této službě rodině včas předali,“ říká Pet-

ra Štaffová. Zapojená pracoviště se proto zaměřila i na prohloubení spolupráce se zdravotníky, zástupci školských zařízení a dalšími členy týmů kolem dítěte s hendikepem. Příkladem je třeba Českobudějovicko, kde už několik let funguje výborná vzájemná komunikace mezi zdejším centrem rané péče a neonatologií: „Úzce spolupracujeme už několik let a vzájemně informování jsme posílili i během Týdne rané péče, kdy naše poradkyně názorně předvedly kolegyním z neonatologie své zkušenosti z oblasti handlingu s pomocí fyziopanenek. Lékařky z neonatologie také navštívily naše pracoviště,“ říká ředitelka českobudějovické pobočky Společnosti pro ranou péči Jana Tušlová. Osvěta přesáhla i hranice České republiky, kdy zraková terapeutka Kateřina Doskočilová navštívila bratislavskou Ranou starostlivost a společně se slovenskými kolegyněmi pracovala na jednotné dokumentaci k diagnostice dětí s kortikálním poškozením zraku.

Významnou cílovou skupinou Týdne rané péče jsou rovněž studenti zdravotnických nebo sociálních či speciálně pedagogických oborů. Za pár let, až přejdou do praxe, bude záležet právě na nich, zda rodina získá informaci o rané péči včas. Středoškolští i vysokoškolští studenti tak tvořili velkou část návštěvníků dnů otevřených dveří na jednotlivých pracovištích. Od poradkyň rané péče obdrželi informace doplněné o komentáře z praxe v rodinách, měli možnost vyzkoušet si stimulační pomůcky nebo si prohlédnout standardizované testy využívané při funkčním vyšetření zraku dětí.

Téma rané péče a včasné podpory rodin s dětmi s hendikepem rezonovalo i v médiích, v rozhlase zaznívaly informační spoty i reportáže a zpravodajské vstupy, další média a sociální sítě přinášely příběhy rodin i fotky a videa z akcí i ze služby samotné.

„Misi informovat o tom, že po narození dítěte s vážným postižením nebo s ohroženým vývojem mají rodiče právo kontaktovat bezplatnou službu rané péče a získat tak pro sebe a pro své dítě profesionální podporu, se podařilo letos naplnit vrchovatě. Velmi nás těší zájem veřejnosti i médií a věříme, že jsme opět zvýšili povědomí o rané péči, a rodiny, které ji potřebují, se o ní budou dozvídat co nejdříve. V příštím roce se s Týdnem rané péče opět veřejnosti přihlásíme, a to v novém termínu, kampaň v roce 2023 proběhne již v květnu,“ uzavírá Petra Štaffová. ■

Jak Úřad práce ČR určuje výši nájemného v místě obvyklou pro doplatek na bydlení

Doplatek na bydlení je dávkou pomoci v hmotné nouzi. Jeho účelem je finanční pomoc s úhradou nákladů na bydlení rodinám nebo samostatně bydlícím jednotlivcům v tíživé finanční situaci, v hmotné nouzi, kterým příspěvek na bydlení buď nedostačuje, nebo tuto dávku nemohou získat. Výše doplatku na bydlení však závisí na rozsahu zápočtu faktických nákladů na bydlení, kterými jsou u nájemního bydlení náklady na nájemné, služby a energie. Například nájemné lze započítat pouze do výše v místě obvyklé. Veřejný ochránce práv si dal za cíl svým výzkumem plošně prověřit, jak Úřad práce ČR prakticky stanovuje výši nájemného v místě obvyklou pro doplatek na bydlení.

■ **Text: Mgr. Marek Blecha,**
Kancelář veřejného ochránce práv

➤ Srovnatelné nájemné

Pojem nájemné v místě obvyklé je pojmem občanského práva. Právní úprava nestanoví konkrétní výsledné pevné částky, ale určuje způsoby, jak je dovést.¹ Údaj o výši nájemného v místě obvyklé musí vycházet z tzv. srovnatelného nájemného obvyklého v daném místě (dále jen „srovnatelné nájemné“), které se platí za srovnatelný byt v domě ve srovnatelném místě a v obdobných dalších podmínkách rozhodných pro výši ujednaného nájemného.

Pro účely doplatku na bydlení lze údaj o srovnatelném nájemném získat buď znaleckým posudkem, nebo je třeba doložit nejméně tři srovnatelná nájemná. Úřad práce prakticky nevyužívá znaleckých posudků nejen pro jejich nákladnost, ale i kvůli časové náročnosti jejich vyhotovení.

Veřejný ochránce práv zahájil v roce 2021 šetření z vlastní iniciativy formou výzkumu s cílem zmapovat aktuální praxi kontaktních pracovišť Úřadu práce ČR (dále jen „úřad práce“) při určení výše srovnatelného nájemného. Výzkum má dvě části vycházející z výzkumných metod, dotazníkového šetření a sběru podkladů od kontaktních pracovišť úřadu práce, které používají pro určení výše srovnatelného nájemného. Dotazníky obdrželo 198 kontaktních pracovišť a vyplněné je zaslalo zpět 193 (návratnost 97 %). Své podklady poskytlo 153 kontaktních pracovišť (návratnost 77 %).

➤ Výsledky dotazníkového šetření

Dotazníková šetření přinesla zejména následující výsledky. Téměř každé druhé kontaktní pracoviště úřadu práce čerpal ze zdrojů, které by oproti skutečnosti mohly zkreslit výsledný údaj o výši srovnatelného nájemného. Pro srovnatelné nájemné

v tržních bytech by měl úřad práce vycházet z informací o nájemném v tržních bytech, pro srovnatelné nájemné v obecních bytech z informací o nájemném v obecních bytech. Některá kontaktní pracoviště úřadu práce však chybně využívala informace od bytových družstev o nákladech v jejich bytech užívaných jejich členy pro nedružstevní tržní nebo obecní byty.

Mapa Asociace realitních kanceláří ČR má sloužit pouze k dodatečnému ověření výsledků. Naproti tomu některá kontaktní pracoviště úřadu práce pracovala s touto mapou jako s rovnocenným zdrojem údajů (započítala je stejně jako údaje z konkrétních bytů klientů úřadu práce).

Údaje o výši nájemného v obecních bytech mají sloužit pro určení výše srovnatelného nájemného v obecních bytech. Většina kontaktních pracovišť úřadu práce z nich takto správně vycházela, ale některá pracoviště tyto údaje nesprávně používala pro tržní byty soukromých pronajímatelů a družstevní byty užívané členy družstev.

Výši srovnatelného nájemného je třeba aktualizovat alespoň jednou ročně. Většina kontaktních pracovišť úřadu práce tak také činila. Některá kontaktní pracoviště úřadu práce aktualizovala výši srovnatelného nájemného častěji než jednou ročně, některá naopak méně než jednou ročně. Obzvláště při výrazných cenových rozdílech je třeba vybírat byty pro srovnání způsobem, který ve výsledku nezkruskuje údaj o srovnatelném nájemném. Několik kontaktních pracovišť úřadu práce přesto v takových situacích vybíralo pro srovnávání pouze levnější byty z celkového zjištěného cenového rozpětí.

Úřad práce by se měl rovněž zabývat otázkou, zda si jeho klienti reálně mohou pronajmout byty s nájemným odpovídajícím srovnatelnému nájemnému, tak jak je dovedl úřad práce (má se jednat o nájemné v místě obvyklé). Z kontaktních pracovišť

úřadu práce však více než dvě pětiny v dotaznicích sdělily, že se touto otázkou v souvislosti s výpočtem srovnatelného nájemného nezabývaly.

➤ Výsledky obsahové analýzy

V rámci analýzy získaných podkladů rozlišuje výzkum mezi jednotlivými postupy, přičemž postupem rozumí způsob, jak dovést výši srovnatelného nájemného pro konkrétní územní jednotku vymezenou kontaktním pracovištěm. Celkem bylo zjištěno 472 postupů.

Z podkladů jednotlivých postupů má například být zřejmé, že srovnávané nájemní vztahy trvaly v době, kdy úřad práce na základě informací z nich aktualizoval údaje o srovnatelném nájemném. V podkladech pro přibližně polovinu postupů u minimálně jedné z doložených smluv již uplynula sjednaná doba nájmu a nešlo z podkladů ověřit, zda nájemní vztah ještě trval. Tento problém se častěji objevil u tržních bytů. V rámci údajů ke konkrétnímu postupu má být k dispozici také informace, kdy vůbec úřad práce provedl aktualizaci srovnatelného nájemného. U některých doložených postupů tato informace scházela.

Mapa Asociace realitních kanceláří ČR může být použita pouze pro dodatečné ověření výsledků. Úřad práce přesto u některých postupů použil údaje z této mapy jako rovnocenný zdroj (podklady obsahovaly přepočty, ve kterých byl údaj z této mapy započítán stejně jako údaje ze srovnávaných bytů).

Rovněž by bylo vhodné, aby úřad práce vyhotovoval přehledové tabulky ke srovnávaným bytům v jednotné podobě a aby takové tabulky alespoň obsahovaly informace zejména o typu pronajímatele (obec, družstvo či jiný soukromý vlastník), umístění bytu v obci, zdrojích informací (kterými mohou být například spisy klientů, inzerce, sdělení obce, realitních kanceláří, pronajímatelů), datu, kdy byla naposledy určena výše srovnatelného nájemného, podlahové ploše bytů, výši jednotlivých srovnávaných nájmu, dat smluv, dodatků, evidenčních listů i data počátku a konce nájmu. Naproti tomu doložené přehledové tabulky bytů neměly jednotný rozsah co do typů údajů. U některých postupů například nezmiňovaly údaj o pronajímateli, eventuálně kde se byt v obci nachází, informace k případné aktuálnosti smluv či

¹ Nařízení vlády č. 453/2013 Sb., o stanovení podrobností a postupu pro zjištění srovnatelného nájemného obvyklého v daném místě, ve spojení s § 2249 odst. 2 a zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů a § 34 písm. a) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

například o zdroji nebo zdrojích informací uvedených v tabulce.

Několik postupů u tržních bytů uvádělo dokonce pouze výsledné konečné částky srovnatelného nájemného. Nebylo z toho ani zjištěné, zda úřad práce, jak by měl činit, vycházel alespoň ze tří srovnávaných (a zároveň srovnatelných) bytů pro každou kategorii, například u tržních bytů ze tří malých bytů, ze tří středních bytů a ze tří velkých bytů. Častěji se objevovala pouze výsledná částka srovnatelného nájemného u obecních bytů, u kterých je však relativně obvyklé, že obec stanoví jednotnou sazbu nájemného za 1 m² měsíčně pro všechny byty ve svém vlastnictví, které pronajímá.

➤ Doporučení veřejného ochránce práv

Veřejný ochránce práv na základě poznatků z výzkumu doporučil Ministerstvu práce a sociálních věcí, aby vydalo nový vnitřní předpis, podle kterého by měla kontaktní pracoviště úřadu práce jednat následovně.

Kontaktní pracoviště úřadu práce by měla posuzovat všechny podstatné aspekty srovnatelnosti bytů (např. druh stavby, velikost bytu, kvalita, lokalita, vybavení) a srovnávat vždy jen místně srovnatelné

ombudsman
veřejný ochránce práv

byty, rozlišovat obecní, družstevní a tržní nájemné, rozdělovat byty podle velikosti na malé, střední, velké a v každé velikostní kategorii srovnávat alespoň tři byty.

Podlahovou plochu bytu je třeba dovést vždy jako součet plochy všech místností bytu a všech prostor tvořících příslušenství bytu, ale bez sklepů, balkonů, lodžii, teras či dalších venkovních ploch, jako jsou například předzahrádky, zahrady, kůlny, pudy, parkovací stání, garáže, dvorky (což má význam zejména u rodinných domů). Zaokrouhlovat lze pouze u konečné částky srovnatelného nájemného, a to vždy podle matematických pravidel.

Nejsou-li údaje o výši nájemného v obci k dispozici, měla by kontaktní pracoviště úřadu práce přistoupit k individuálnímu posouzení výše nájemného, případně přihlídnout k normativním nákladům na bydlení pro dávku státní sociální podpory příspěvek na bydlení.

Je třeba pravidelně aktualizovat stanovenou výši srovnatelného nájemného, a to alespoň jednou ročně.

Tam, kde to bude možné, mají kontaktní pracoviště úřadu práce vytvořit tabulku srovnávaných bytů s aktuálními informacemi zejména o typu pronajímatele, umístění bytu v obci, zdrojích informací, datu, kdy byla naposledy určena výše srovnatelného nájemného, podlahové ploše srovnávaných bytů, výše jednotlivých srovnávaných nájmů a dat uzavření smluv, dodatků, vydání evidenčních listů i dat počátku a konce nájmu.

Kontaktní pracoviště úřadu práce by měla umožnit účastníkům řízení nahlížet do kompletních podkladů sloužících pro stanovení obvyklého nájemného, a to v rámci práva seznámit se s podklady a vyjádřit se k nim před vydáním rozhodnutí o dávce.

Veřejný ochránce práv Ministerstvu práce a sociálních věcí rovněž doporučil, aby v souvislosti s novým vnitřním předpisem připomnělo zaměstnancům úřadu práce závěry zmíněného výzkumu veřejného ochránce práv.

Zpráva veřejného ochránce práv o výše uvedeném výzkumu je dostupná on-line na webových stránkách veřejného ochránce práv www.ochrance.cz v sekci Naše činnost pod odkazem Výstupy z činností.

INZERCE

primus
GET AHEAD IN LAUNDRY

PRÁDELENSKÁ TECHNIKA VČETNĚ PŘÍSLUŠENSTVÍ
OD ČESKÉHO VÝROBCE S NEJVĚTŠÍ SERVISNÍ SÍTÍ V ČR A SR
VÝRAZNĚ SNÍŽÍ NÁKLADY NA ENERGIE

AŽ
-25%*
ZBYTKOVÁ VLHKOST

AŽ
-20%*
SPOTŘEBA ENERGIE

AŽ
-15%*
SPOTŘEBA VODY

Děkujeme našim spokojeným zákazníkům za přízeň v roce 2022
a přejeme hodně štěstí, zdraví a pohody do roku 2023.

Zaměstnávání osob se zdravotním postižením v Evropě – III.

Po období takřka tři let jsme na stránkách časopisu Sociální služby sdíleli zahraniční zkušenosti, získané prostřednictvím výstupů individuálního projektu MPSV Rozvoj systému sociálních služeb, reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0003739, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci Operačního programu Zaměstnanost. V posledním čísle letošního roku přinášíme poslední článek, věnovaný tématu zaměstnávání osob se zdravotním postižením v zahraničí¹, který je zároveň posledním číslem pomyslného seriálu k získaným zahraničním zkušenostem. Tentokrát se zaměříme na zaměstnávání osob se ZP v Maďarsku, které – přestože je blízké České republice vzhledem ke společné historii, členství ve Visegrádské skupině a rovněž společnými charakteristikami zaměstnanosti OZP – doposud nebylo s podmínkami ČR komparováno.

Obecně lze konstatovat, že **maďarský systém** je oproti tou českému mnohem více **centralizovaný**, kdy postupně přijímané změny ze strany maďarské vlády vedly k upevnění celostátní řídicí funkce v přístupu k OZP i k občanům všeobecně (jedná se o změny v evidenci občanů, v systému placení daní, stanovování podpor atd.). Došlo k zavedení centrální sjednocené evidence údajů o občanech z hlediska sociálního i zdravotního, ke sjednocení sociálních i zdravotních daní do jedné částky na straně zaměstnanců i zaměstnavatelů a také k rovnoměrnému poskytování příspěvků akreditovaným společnostem stanovenou částkou na jednu zaměstnanou OZP.

Maďarsko má podobně jako ČR i např. Rakousko legislativně nastaven **kvótní systém** pro zaměstnávání OZP, kdy všechny společnosti, které zaměstnávají 25 a více lidí, jsou povinny přijmout na každých 25 zaměstnanců jednu OZP. Pokud společnost tuto povinnost nesplní, musí zaplatit kompenzační poplatek dle platné legislativy. V Maďarsku (obdobně jako v Rakousku) však není možné nahradit platbu rehabilitačního (kompenzačního) příspěvku jiným způsobem, například odběrem produktů a služeb OZP od akreditovaných zaměstnavatelů, jako je to možné v ČR. Maďarský **chráněný trh práce** je vytvářen akreditovanými organizacemi. Podmínkou ak-

reditace zaměstnavatele je, že průměrný měsíční evidovaný počet zaměstnaných OZP dosahuje 30 osob anebo podíl těchto zaměstnanců přesahuje 25 % celkového počtu zaměstnaných. Zaměstnavatel se zavazuje vypracovat pro každou zaměstnanou OZP osobní rehabilitační plán, určit pro ni rehabilitačního poradce a mentora (v případě potřeby i asistenta) a zajistit vhodné podmínky k práci OZP jako například bezbariérové prostředí.

Mzdová podpora se v Maďarsku poskytuje (ze strany odboru zaměstnanosti župního vládního úřadu) na podporu při zaměstnání nového pracovníka se změněnou pracovní schopností pro zaměstnavatele, kteří splňují dotační podmínky.² Mzdová podpora pro OZP je poskytována rovněž formou příspěvku akreditovaným organizacím zaměstnávajícím OZP, a to na mzdové náklady pracovníka se sníženou pracovní schopností. Lze je použít až do výše 75 % mzdových nákladů skutečně vyplacených zaměstnavatelem anebo až do výše 100 %, pokud je zaměstnavatelem nezisková organizace a její činnost není hospodářskou činností, anebo zaměstnává OZP jako veřejně prospěšná společnost. Zajímavé jsou další možnosti snížení daně prostřednictvím **daňových úlev na OZP**, které mohou využít jak právnické osoby zaměstnávající do 20 zaměstnanců, tak živnostníci zaměstnávající OZP s minimálně 50 % invaliditou. Dále jsou organizace na otevřeném trhu práce nad 25 zaměstnaných osob, splňující počet zaměstnaných OZP dle kvóty

podpořeny možností nevyměření tzv. rehabilitačního příspěvku (viz výše).

Co se týče osvědčených postupů tzv. **dobré praxe**, u které by stálo za to uvažovat o případném přenesení do ČR, jedná se zejména o následující aspekty:

- **kontrolovatelný systém** za pomoci systému centrální evidence občanů s údaji ze sociální, zaměstnavatelské či zdravotní sféry;
- **cílená orientace na oblast vzdělávání OZP**, a to i za účelem získání vyššího vzdělání;
- **individuální přístup** a trend k postupnému komplexnímu slaďování nabídky i poptávky při zaměstnávání OZP (u akreditovaných organizací, federací, asociací, fondů i některých portálů na zprostředkování práce);
- **nediskriminační systém poskytování podpory akreditovaným zaměstnavatelům** vůči malým zaměstnavatelům nebo zaměstnavatelům v oblastech s nižším počtem obyvatel (podpory se poskytují formou jednotné částky na jednu zaměstnanou OZP).

Pohled na srovnávací statistiku **průměrné finanční podpory na OZP/rok**³ nicméně vychází viditelně ve prospěch České republiky.

Maďarsko	1 749 000 HUF	110 187 Kč
ČR	142 022 CZK	142 022 Kč

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

¹ Komparativní analýza zaměstnávání osob se zdravotním postižením v Evropě, ve které jsou obsaženy veškeré podrobné informace, je dostupná na webu projektu RSSS: <http://rsss.mpsv.cz/projekt/vystupy-a-dokumenty/>

² V Maďarsku se umožňuje zaměstnávání jedné OZP více organizacemi, ale na OZP může žádat o příspěvek jen jeden zaměstnavatel.

³ Údaje jsou za rok 2021.

Zveřejňování smluv v registru smluv

Tento článek je pokračováním série příspěvků pojednávajících o veřejnoprávních povinnostech poskytovatelů sociálních služeb v oblasti zveřejňování informací. Zákon č. 340/2015 Sb., o registru smluv, který stanovil vybraným subjektům veřejného práva povinnost zveřejňovat jimi uzavřené smlouvy, vstoupil do účinnosti 1. července 2016. Cílem zákonodárce bylo zvýšit dostupnost informací o nakládání s veřejným majetkem. Tomu, kdo jsou subjekty povinné zveřejňovat smlouvy, jaké smlouvy mají zveřejňovat a jaké jsou následky jejich nezveřejnění, je věnován tento článek.

■ **Text: JUDr. Libor Vašíček,
Mgr. Matúš Baliak,**
Legal Partners, advokátní kancelář

► Které subjekty mají povinnost zveřejňovat smlouvy?

Uveřejňování smluv v registru lze vymezit **dvěma základními podmínkami**, a to podmínkou věcnou a osobní (§ 2 zákona o registru smluv). **Věcná podmínka** odpovídá povaze smlouvy, tj. musí se jednat o smlouvu soukromoprávní nebo o smlouvu o poskytnutí dotace nebo návratné finanční výpomoci. **Osobní podmínka** se pak týká subjektu, který smlouvu uzavírá. Zákon o registru smluv uvádí výčet právnických osob, v jejichž případě nastává povinnost uveřejnění smlouvy. V zásadě se jedná o veřejnoprávní subjekty nebo jiné subjekty založené s účastí státu nebo územně samosprávných celků. Pro poskytovatele sociálních služeb přichází z tohoto výčtu v úvahu forma:

- státní příspěvkové organizace;
- příspěvkové organizace územního samosprávného celku;
- ústavu založeného státem nebo územním samosprávným celkem.

Naopak „soukromých“ poskytovatelů se povinnost zveřejňovat smlouvy netýká, ledaže by druhou smluvní stranou byl povinný subjekt.

Ani pokud dojde ke splnění obou podmínek, nevzniká vždy povinnost smlouvu uveřejnit. Ustanovení § 3 zákona o registru smluv totiž stanoví mnoho výjimek z povinnosti smlouvu uveřejnit. V případě

smluv uzavíraných s poskytovateli sociálních služeb lze zejména uvažovat o výjimce pro „smlouvy vzniklé v rámci právního jednání s fyzickou osobou, která jedná mimo rámec své podnikatelské činnosti; a smlouvu, jestliže výše hodnoty jejího předmětu nepřesahuje 50 000 Kč bez daně z přidané hodnoty“.

V případě, že povinný subjekt dojde k závěru, že má povinnost zveřejnit konkrétní smlouvu, bude vhodné, a v některých případech dokonce i nutné, **anonymizovat vybrané informace**. Jedná se typicky o obchodní tajemství, informace, který by byly návodné ke krádeži a vloupání, nebo veškeré osobní údaje o fyzických osobách, která jednají mimo rámec své podnikatelské činnosti, a další údaje, které nejsou povinně zveřejňované ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

Vzhledem k tomu, že zákon nestanoví povinnost publikovat podepsanou verzi smlouvy, doporučujeme uveřejňovat finální textové verze, které byly stranami odsouhlaseny, ve formátu textového editoru (tj. .doc nebo .docx). Anonymizace textových dokumentů je totiž mnohem jednodušší (lze ji provést například nahrazením údajů znaky XXXX) v porovnání se skeny podepsaných dokumentů. Tímto postupem navíc odpadá nutnost znečitelnění podpisů smluvních stran. Druhou možností je anonymizace podepsaného dokumentu. Takový dokument je však nutné naskenovat ve strojově čitelné podobě. Poslední možností je využití bezplatného nástroje Ministerstva vnitra ČR dostupného na internetovém portálu registru smluv.

► Jaké jsou následky nezveřejnění smlouvy?

Jedinou zákonnou sankcí za nezveřejnění smlouvy (do 3 měsíců od jejího uzavření) je její **zrušení** (§ 7 zákona o registru smluv). Vystává tak otázka, zdali se nevyplatí smlouvu nezveřejnit. Nezveřejnění smlouvy by totiž na první pohled vlastně nemělo žádné zásadní nepříznivé následky. Z tohoto omylu však vyvádí občanský zákoník, který stanoví, že na zrušení smlouvy bude nahlíženo jako na právní důvod, který odpadl. Smlouva se tak stává od počátku neúčinnou. **Plnění poskytnutá na základě této částky tak budou bezdůvodným obohacením**. Uplatní se pak pravidlo, kdy plnila-li strana, aniž tu byl platný závazek, má právo na vrácení toho, co plnila. Vrácení plnění pak v mnoha případech není objektivně možné. Takovou situaci je nutné zhojit uzavřením dohody o vypořádání, ve které smluvní strany ze zaniklé smlouvy vypořádají svá práva a povinnosti, a jejím založením do registru smluv. Jakkoliv to může znít jednoduše, nezapomínejte, že uzavření dohody bude nutné s druhou stranou dojednat. Upozorňujeme i na to, že za zveřejnění smluv je odpovědný statutární orgán subjektu.

Hlavní radou zůstává, aby povinné subjekty smlouvy v registru zodpovědně zveřejňovali. V případě nejistoty ohledně splnění věcné podmínky doporučujeme smlouvu raději zveřejnit nebo situaci konzultovat s právníkem.

K tomuto tématu vydalo Ministerstvo vnitra ČR tento rok podrobnou metodiku s č.j. MV-37683-9/EG-2018. Ze série pojednávající o veřejnoprávních povinnostech poskytovatelů sociálních služeb v oblasti zveřejňování informací jsme v odborném časopise Sociální služby již dříve publikovali články „Jsou poskytovatelé sociálních služeb povinnými subjekty dle informačního zákona?“ (v čísle 12/2021) a „Povinně zveřejňované informace“ (v čísle 10/2022).

Vzhledem k tomu, že zákon nestanoví povinnost publikovat podepsanou verzi smlouvy, doporučujeme uveřejňovat finální textové verze, které byly stranami odsouhlaseny, ve formátu textového editoru (tj. .doc nebo .docx).

NOVINKA

Ariel Formula Pro Plus

Dezinfekční prášek na praní

Zabíjí 99,999 % bakterií a virů*

Odstraňuje i odolné skvrny a pachy

Udržuje prádlo zářivě bílé

P&G Professional™
WOW that's CLEAN

**Professional
support™**

Oficiální partner P&G Professional pro ČR/SR
info@profsupport.cz | +420 774 728 358
www.profsupport.cz

*Testováno na viry dle normy EN 14476, bakterie dle normy EN 1276 a kvasinky dle normy EN 1650.
Používejte biocidy bezpečným způsobem. Před použitím si vždy přečtěte údaje na obalu a informace o přípravku.

Binární puzzle

Vyplňte všechna políčka tabulky. Je třeba dodržet tyto zásady:

- Každé políčko musí obsahovat buď stůl, nebo židli.
- Mohou být nejvýše 2 shodné symboly vedle sebe nebo nad sebou.
- Každý řádek a každý sloupec musí obsahovat stejný počet stolů jako židlí.
- V jedné tabulce nesmí být žádné dva sloupce úplně stejně vyplněné, totéž platí i pro řádky.

	🪵	🪵		🪵	🪵				🪑
					🪵	🪑	🪑		🪑
	🪑	🪑						🪵	
	🪑	🪑							🪵
						🪵		🪵	
				🪑				🪵	🪑
🪑		🪵	🪵		🪵	🪑			
🪑	🪑						🪵		
			🪑		🪑			🪑	
	🪑	🪑				🪵	🪵		🪵

Řešení:

🪑	🪵	🪵	🪑	🪵	🪵	🪑	🪵	🪑	🪑
🪑	🪵	🪵	🪑	🪵	🪵	🪑	🪑	🪵	🪑
🪵	🪑	🪑	🪵	🪑	🪑	🪵	🪑	🪵	🪵
🪵	🪑	🪑	🪵	🪑	🪵	🪑	🪵	🪑	🪵
🪑	🪵	🪵	🪑	🪵	🪑	🪵	🪑	🪵	🪑
🪵	🪵	🪑	🪵	🪑	🪑	🪵	🪑	🪵	🪑
🪑	🪑	🪵	🪵	🪑	🪵	🪑	🪵	🪑	🪵
🪑	🪑	🪵	🪑	🪵	🪵	🪑	🪵	🪵	🪑
🪵	🪵	🪑	🪑	🪵	🪑	🪵	🪑	🪑	🪵
🪵	🪑	🪑	🪵	🪑	🪑	🪵	🪵	🪑	🪵

Autor:
Mgr. Jitka Suchá

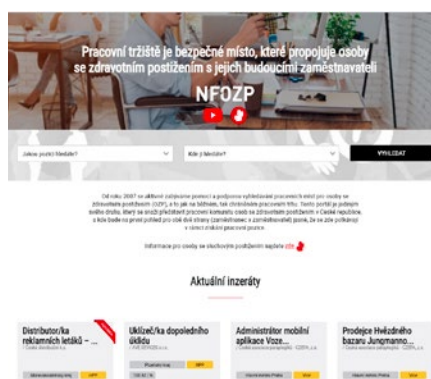
Pracovní tržiště usnadní lidem se zdravotním postižením nacházet zaměstnání

Nadační fond pro podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením (NFOZP) ve spolupráci s Úřadem práce ČR vytvořil nový portál Pracovní tržiště, určený pro osoby se zdravotním postižením (OZP) hledající zaměstnání.

■ **Text: Mgr. Ivana Vlnová,**
zástupkyně šéfredaktorky (s využitím TZ)

Pracovní tržiště je portálem, který se snaží představit pracovní komunitu osob se zdravotním postižením v České republice a zároveň místem, kde bude na první pohled pro obě strany (zaměstnanec i zaměstnavatel) jasné, že se zde potkávají v rámci získání pracovní pozice.

Hledají tu práci hlavně OZP, a tím odpadá první velké stigma – přiznání hendike-

pu. Dle dlouholetých zkušeností NFOZP je jisté, že přiznání jakéhokoliv stupně hendikepu bývá problémem. Stejně tak i nízká informovanost ze strany zaměstnavatelů o problematice zaměstnávání OZP.

Registrace na Pracovním tržišti je přizpůsobena tak, aby OZP mohly sdělit svému budoucímu zaměstnavateli vše potřebné o svých zdravotních problémech, a výběr pracovních pozic byl tak pro obě strany výhodný. Zároveň jsou OZP chráněny, neboť informace pro zaměstnavatele jsou vázány na svolení OZP.

Registrace na portálu je bezplatná a uchazeči o zaměstnání ji mohou kdykoliv zrušit. Sami si určují, kdo a na jak dlouhou dobu jejich profil uvidí.

INZERCE

invista

Váš profesionální partner v oblasti návrhu a realizace ochrany stěn a odolného nábytku

- **Acrowall** – ochrana stěn
- **Acrodoors** – dveře, které vydrží
- **Acrocabinet** – odolný nábytek

INVISTA Craft, **více než 25 let zkušeností**
s interiéry v sociálních službách a ve zdravotnictví

www.invista.cz

Držitelé certifikátu Značka kvality v sociálních službách

www.znackakvality.info

Domov u fontány

Domov u fontány poskytuje péči celkem 155 klientům ve 3 sociálních službách, kterými jsou domov pro seniory, domov se zvláštním režimem a odlehčovací služby. Tyto služby poskytuje ve dvou křídlech 4podlažní budovy s rozsáhlým parkem, kam mají volný přístup nejen klienti a jejich blízcí, ale i široká veřejnost. Za účelem podpory setkávání generací je park vybaven hmyzím hotelem, altány s posezením, bylinkovou zahrádkou, cvičebními stroji apod.

Domov u fontány klade důraz na individualitu klientů, podporuje zaměstnance, aby sami přicházeli s náměty ke zkvalitnění péče, a účastní se různých auditů podporujících zvyšování kvality.

V péči o klienty nabízí široké spektrum volnočasových aktivit a terapeutických přístupů pro každého – od ručních prací přes sportovní hry a kulturní akce až po hudební či dotykovou terapii nebo pet terapii.

Příklady dobré praxe:

Poskytování obecné paliativní péče – Domov je držitelem certifikace paliativního přístupu v rozšířené formě. Klade důraz na plánování péče v závěru života společně s klientem a jeho rodinou. Součástí je podpora klientů v otázce dříve vysloveného přání, spolupráce

s duchovním nebo rituály spojené s destigmatizací umírání.

Vzdělávání zaměstnanců – Domov u fontány klade velký důraz na vzdělávání zaměstnanců, a proto neustále rozšiřuje portfolio vlastních akreditovaných kurzů se zaměřením na demenci nebo péči v závěru života.

Domov u fontány

Libušina 1060
535 01 Přelouč

Certifikace:

Ubytování	★★★★☆
Strava	★★★★★
Volný čas a kultura	★★★★☆
Partnerství	★★★★★
Péče	★★★★★
Bodové hodnocení	918 bodů
Celkové hodnocení	★★★★★

Domov pro seniory Chodov

DS Chodov sídlí v obvodu městské části Prahy 11 a je tvořen jednotlivými propojenými budovami. Celková kapacita Domova je 260 míst, jedná se o 99 jednolůžkových, 55 dvoulůžkových a 17 třílůžkových pokojů.

Posláním Domova je prostřednictvím pobytové služby zabezpečit seniorům, kteří z důvodu snížené soběstačnosti, pro vysoký věk, sociální důvody a změny ve zdravotním stavu nemohou nadále zůstat ve své domácnosti, bezpečné a příjemné prostředí s odbornou péčí.

Cílem Domova je být domovem otevřeným a vstřícným. Služby jsou poskytovány kvalitně dle potřeb a přání klientů při zachování individuálního přístupu zaměřeného na člověka. Specifikou je poskytování služby pro seniory neslyšící a pro seniory po cévních a jiných mozkových příhodách. DS Chodov splňuje požadavky kvalitního bydlení a naplňuje nejmodernější trendy podpory.

Příklad dobré praxe:

Podpora zájmových a uměleckých činností klientů – Změna prostředí není snadná, a proto podporujeme klienty v jejich zájmech a uměleckých činnostech, na které byli zvyklí.

Akce pro rodinné příslušníky a širokou veřejnost – Klienti, rodinní příslušníci, osoby blízké, ale i širší veřejnost si mohou vybrat a účastnit se hojně nabídky akcí, které jsou pořádány v DS Chodov.

Terapie – V Domově pracují kvalifikovaní odborníci, jejichž nabídky klienti mohou využít. Jedná se o psychoterapii, logopedii, fyzioterapii, canisterapii a jiné zvířecí terapie, biblioterapii nebo Namaste Care.

Dále poskytujeme paliativní péči, díky které se snažíme klientům poskytnout odpovídající péči na sklonku jejich života, dopřát jim to, co měli rádi, a být tu nejen pro ně, ale i pro jejich rodiny a blízké, kterým poskytujeme v této oblasti poradenství nebo podporu.

Domov pro seniory Chodov

Donovalská 2222/31
149 00 Praha – Chodov

Certifikace:

Ubytování	★★★★★
Strava	★★★★★
Volný čas a kultura	★★★★★
Partnerství	★★★★★
Péče	★★★★★
Bodové hodnocení	963 bodů
Celkové hodnocení	★★★★★

Střípky z domova

Cesta k Baltu

Chrudim – Centrum sociálních služeb a pomoci Chrudim obdrželo šek v hodnotě 40 000 Kč, a to od Dětského domova se školou v Chrudimi. Děti a vychovatelé tohoto dětského domova se rozhodli zapojit do charitativní akce, aby ve veřejné sbírce vybrali peníze pro dům seniorů, pro který se děti samy rozhodnou.

Při netradiční Cestě k Baltu na kole urazili vzdálenost 580 km v průběhu 5 dnů. Jejím cílem nebylo jen podívat se k moři, ale zároveň přispět na dobrou věc.

Organizátorem celé akce byl Tomáš Slavata – sportovec a patron dětí z problémových poměrů. Slavnostní předání šeku proběhlo v Praze v Cirku La Putika. Publikum ocenilo děti upřímným aplausem za jejich nelehkou cestu, díky které pomohly jiným.

Dle slov paní ředitelky, která spolu s kolegyní přijela šek od dětí převzít, byl aplaus dojemný a dlouhý, hrdinové celé akce, tedy vychovatelé a děti, působili skromně. Šek navíc děti namalovaly, čehož si centrum považuje a náležitě jej ve své organizaci vystaví. Je dojemné, kolik času děti věnovaly pro radost ostatních, byť ony samy si pozornost zaslouží ještě více, protože jsou na samém startu života. Děkujeme ☺.

*Mgr. Hana Darmovzalová,
ředitelka Centra sociálních služeb
a pomoci Chrudim*

Svatý Martin v Domově pro seniory Věstonická

Brno – V našem domově pro seniory je ubytováno 404 klientů. Kromě seniorů, kteří trpí úbytkem fyzických schopností, pečujeme také o klienty, kteří jsou v různém stádiu demence. Rádi si s klienty připomínáme různé tradice a zvyky. Svátý Martin k nám sice nepřišel na bílém koni, ale přivezl nám husí hody, ochutnali jsme svatomartinské víno, paštiku a rohlíčky. Aktivizační pracovníci si pro nás připravili povídání a vtipnou scénku o legendě, která je spojována s příjezdem svatého Martina a jeho husího doprovodu. Již se těšíme

na adventní čas, který je u nás provázen bohatým kulturním programem.

*Mgr. Eliška Hradilová, DiS.,
sociální pracovnice,
Domov pro seniory
Věstonická, Brno*

Kousek ze mě

Habrovany – Kousek ze mě – tak zněl název výstavy obrazů klientů Habrovanského zámku, p. o., v Knihovně Karla Dvořáčka ve Vyškově. Výstava byla zahájena slavnostní vernisáží ve čtvrtek 6. října a v současné době je přenesena do vestibulu domova pro osoby se zdravotním postižením a domova pro seniory v Habrovanech. Nádherná díla klientů obdivují nejen pracovníci zařízení, ale i široká veřejnost. V malbách vystihujících například krajinu, přírodu či roční období se snoubí zároveň i pocity autorů. Pro klienty s tělesným postižením je malba mnohdy velmi namáhavou činností, při níž využívají alternativní způsoby držení štětce, podstatná je i asis-

tence pracovníce ergoterapie. Vznikají nádherná díla, vycházející ze srdcí lidí, kteří tímto způsobem předávají nám ostatním kousek sebe.

*Mgr. Pavla Haumerová,
vedoucí sociálního úseku,
Habrovanský zámek, p. o.*

Hájský Kohout se vrátí

Háj u Duchcova – Ve středu 21. září proběhl v Domovech sociálních služeb Háj u Duchcova 18. ročník Hájského Kohouta. Tato již tradiční akce byla na dva roky omezena covidem-19, ale vrátila se zpět v plné síle. Letošního ročníku se zúčastnilo 18 družstev především z Ústeckého kraje, ale přijeli i účinkující ze vzdálenějších krajů.

Nejdelší cestu vážilo uskupení z DRK Dipoldiswalde, družstvo z Milířů u Tachova a zástupci DOZP Kytlice. Mezi čestnými hosty nechyběl ani PaedDr. Jiří Kulhánek, 1. náměstek hejtmana UK, nebo starostka obce Háj u Duchcova Irena Pipišková.

Tato akce je přehlídkou pěveckých, tanečních a divadelních vystoupení. Zastoupení měly letos i ruční práce – malování na dřevo, tkaní koberečků a ruční šití drobných dekorací. Smyslem celé akce je ukázat všem, co účastníci dovedou, inspirovat ostatní a prožít další krásný den. Nikdo neprohrává. Vítězem je totiž každý, kdo vystoupí před ostatními, a každý, kdo si tento den užije.

Letos byl program rozšířen o řetízkový

kolotoč, skákací hrad a prodej keramických výrobků ze sociálně-terapeutických dílen DSS Háj. V odpoledních hodinách vystoupila kapela Lunetic a nutno podotknout, že texty jejich písní si většina přítomných stále dobře pamatovala. Program uzavřela kapela Křup Křup. Publikum zpívalo, tančilo a atmosféra tak byla skvělá.

Odměnou všem organizátorům byli šťastní účastníci akce, kteří si naplno užívali celkovou atmosféru a čas strávený se svými kamarády, které dlouho neviděli. Nejhezčí reakce byla od zástupce ředitele DOZP Kytlice, který řekl, že děkuje za pozvání na akci, která má smysl.

*Jitka Kosejková,
DSS Háj u Duchcova*

XIX. ročník Dubského koláče v Podkrušnohorských domovech sociálních služeb

Teplice – Do Podkrušnohorských domovů sociálních služeb se ve čtvrtek 13. října sjelo deset družstev z různých domovů pro seniory, aby poměřily své síly při XIX. ročníku Dubského koláče. Soutěžilo se v sedmi disciplínách, kde se testovaly znalosti soutěžících z oblasti vaření, ale i to, jak šikovně by si v kuchyni senioři počínali. Disciplíny byly zaměřeny na jemnou motoriku a paměť. Naše soutěž je originální i tím, že

Střípky z domova

každé družstvo přiveze zákusek upečený hráči v jejich domově. Letošním tématem byl cheesecake.

Soutěžní klání zahájil ředitel organizace PhDr. Jaroslav Zeman a poté následovalo vystoupení našeho tanečního souboru „Na Kopečku“. Vystoupila také profesionální tanečnice zumby Kateřina Pejcharová. Součástí programu bylo dnes již neodmyslitelné překvapení, které letos zajistil fakýr. K odpolední kávě a koláči nám zahrála kapela O.L.I.

Sportovní klání bylo velmi napínavé až do posledního okamžiku. První místo v kuchařských soutěžích vybojovalo družstvo PDSS Teplice, domov U Nových lázní, na druhém místě se umístili soutěžící z PDSS Dubí Na Výšině a třetí místo vybojoval tým DPS V Klidu ze Severní Terasy.

V hlavní disciplíně, kde se hodnotí jak vzhled, tak i chuť, zvítězil koláč z DD Bystřany, druhé místo si „vypekli“ účastníci z DSS Janova a třetí místo získal koláč z PDSS Dubí Na Výšině.

Letošní Dubský koláč proběhl hladce, atmosféra byla velmi pohodová a přátelská, za což jsme velmi vděční. Chtěla bych tedy poděkovat všem, kdo se na přípravách a realizaci podíleli, všem, kdo přijeli, přivezli nádherné, božsky chutnající zákusky a hráli fair play. Doufám, že se příští rok opět všichni sejdem, abychom si užili hezký den plný zábavy a chuti.

*Pavla Kutarnia,
vedoucí sociální terapie,
Podkrušnohorské domovy sociálních služeb
Dubí-Teplice, p. o.*

Vinobraní

Budišov nad Budišovkou – I když nejsme vinaři, patříme k milovníkům dobrého

vína. A k vínu přece patří dobré jídlo, tanec a zpěv. To všechno jsme spojili a uspořádali v sobotu 10. září naše tradiční VINOBRANÍ, které bylo doplněno o setkání s rodinami. Po pauze způsobené covidem-19 jsme se na tuto akci všichni velice těšili. Jedná se o tradiční akci, díky níž chceme rodiny seznámit s novými ošetrovatelskými metodami, které ve své každodenní praxi využíváme. Vše začalo setkáním ve společenském domu Dřevák, kde zaměstnanci rodinám uživatelů představili, jakých úspěchů jsme v letošním roce dosáhli (úspěšné obhájení certifikace Bazální stimulace a Vážka), jaké máme plány do budoucna a na jaké akce se mohou těšit. Poté začalo vinobraní. Pro všechny bylo připraveno bohaté občerstvení. Ochutnat bylo možné burčák, červené či bílé víno a mnoho dalšího. K poslechu, tanci a dobré náladě hrála country kapela Kamarádi a na klávesy pan Ruda z Rýmařova. Připraveno bylo posezení na naší zahradě a v altánech, aby si každý mohl sednout a vychutnávat příjemnou atmosféru. I když se nám mraky nad hlavami honily a přišel rychlý déšť, úsměvy na tvářích všech účastníků byly známkou toho, že se akce velmi vydařila. Těšíme se na další společná setkání.

*Bc. Marcela Pražáková,
sociální pracovnice,
Domov Letokruhy, p. o.*

Návštěva Uršuly Klukové

Vodňany – Ve čtvrtek 20. října nás navštívila známá herečka Uršula Kluková, která i ve svém věku umí rozdávat spoustu

radosti. Naším uživatelům z Centra sociální pomoci Vodňany vyprávěla veselé příběhy ze svého pestrého života. Historiky prolínala zpěvem v různých světových jazycích a s moderátorem Šimonem Pečenkou tvořila perfektní duo. Tento hudebně-zábavný pořad pod názvem „Dýchánek s Uršulou a Šimonem“, který byl plný smíchu, zpěvu,

vyprávění a tance, byl realizován za finanční podpory Jihočeského kraje.

*Nela Hollerová,
aktivizační pracovnice
CSP Vodňany*

Retro estráda v Domově Příbor

Příbor – V sobotu 3. září 2022 se na zahradě Domova Příbor uskutečnila retro

akce s názvem Z archivu československé televize. Jednalo se o scvičené, 90 minut dlouhé estrádní vystoupení v duchu starých scének ze 70. a 80. let minulého století. Do akce se ve svém volném čase zapojilo nespočet zaměstnanců, přátel, rodinných příslušníků, dobrovolníků a v rámci vystoupení na 20 uživatelů služby. Během běžného chodu Domova bylo třeba s uživateli nazkoušet a scvičit jednotlivé scénky, výstupy, tance a spojit je s hudbou. Bylo také nutné zajistit pódium, ozvučení, rekvizity, kostýmy, výzdobu, tombolu, občerstvení a spoustu dalších důležitých drobností. Čím více se blížila premiéra, tím více se zkoušelo, byla znát nervozita, ale také očekávání, jak bude celá akce sešitá z různých částí fungovat jako celek. Nakonec se vše vydařilo, včetně počasí, které podkreslovalo vynikající atmosféru. Diváci postupně zhlédli spartakiádní sestavu „Ženy s kužely“, Pana Tau v obležení dětí, „Včera, dnes a zítra“ v podání Felixe Holzmanna, „Tečtle mechtle“ s Laďkou Kozderkovou, scénky z Televariety, večerníček Krkonošské pohádky, seriály Nemocnice na kraji města, 30 případů majora Zemana, hudebně-zábavný program Ein Kessel Bunes, vystoupení Boney M., Nedělní chvilku poezie a mnoho dalšího. Jednotlivé scénky a výstupy oddělovaly hrané reklamy, které si pamatujeme z televize. Všichni se svých rolí a textů zhostili s obrovským odhodláním a odvahou a podali výkony, za které by se nestyděli ani herci na divadle. Odměnou nám byl potlesk a smích z publika. Nejdůležitější bylo, že se všichni dobře bavili a náročná příprava a úsilí se přetavila v dobrou věc, která stmelila vztahy mezi zaměstnanci, seniory, rodinnými příslušníky a všemi přáteli Domova.

Pracovníci Domova Příbor

HARTMANN

MoliCare® Bed Mat

Oblíbené jednorázové
absorpční podložky

Šetrné k pokožce
dermatologicky testované,
šetrné k pokožce

Extra ochrana
absorbuje tekutinu
a chrání povrch

HYGIENICKÁ
PÉČE

jednorázové použití,
bezpečná ochrana

Pro další informace volejte na bezplatnou linku
800 100 150, navštivte **www.hartmann.cz** nebo
kontaktujte svého obchodního zástupce HARTMANN-RICO.